

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІФОНІМІВ У
СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0350-а
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Карасевич Ганна Олександрівна

Керівник к.ф.н., доц. Веремчук Е. О.

Рецензент д.ф.н., проф. Єнікеева С. М.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської філології та лінгводидактики

Освітній рівень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Освітньо-професійна програма Мова і література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

« ____ » _____ 2021 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
КАРАСЕВИЧ ГАННИ ОЛЕКСАНДРОВНИ

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проєкту) «Особливості функціонування міфонімів у сучасній англійській мові»

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) Веремчук Ельдар Олександрович, к. ф. н., доцент

затверджені наказом ЗНУ від від «08» квітня 2021 року № 566-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проєкту) 7 грудня 2021 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проєкту) теоретичні засади терміну «міфонім»; міфонімічні вирази як мета-сюжети міфологічного мислення та міфологічної картини світу; трансномінативний потенціал міфологем; принцип апперцепції міфонімічних виразів у сучасних контекстах

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1) міфоніми як складова мовної картини світу; 3) особливості міфологем та їхні функції; 4) процес деонімізації міфонімічних виразів 5) процес словотворення міфонімів 6) особливості функціонування міфонімів у різних контекстах англійської мови.

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проекту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Веремчук Е. О., к. ф. н., доц.	10.04.2021	10.04.2021
Розділ 1	Веремчук Е. О., к. ф. н., доц.	12.05.2021	12.05.2021
Розділ 2	Веремчук Е. О., к. ф. н., доц.	10.09.2021	10.09.2021
Висновки	Веремчук Е. О., к. ф. н., доц.	25.10.2021	25.10.2021

6. Дата видачі завдання _____ 10.04.2021 _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	квітень 2021	виконано
2	Добір фактичного матеріалу	травень 2021	виконано
3	Написання вступу	травень 2021	виконано
4	Написання теоретичного розділу	травень 2021	виконано
5	Написання практичного розділу	вересень 2021	виконано
6	Формулювання висновків	жовтень 2021	виконано
7	Проходження нормоконтролю	грудень 2021	виконано
8	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2021	виконано
9	Захист	грудень 2021	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант _____

Г.О. Карасевич

Керівник роботи _____

Е. О. Веремчук

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

В. А. Бережний

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 68 стор., 112 джерел, 1 додаток.

Об'єкт дослідження: англійськомовні міфонімічні одиниці.

Мета роботи: визначення особливостей функціонування міфологем у сучасній англійській мові.

Теоретико-методологічні засади: ключові положення теорії дискурсу, розроблені в лінгвістиці (К. Юнг, К. Керен'ї, А. Суперанська, Н. Подольська, А. Білецький та ін.), когнітивній лінгвістиці (С. Воркачов, Є. Кубрякова, А. Вежбицька, Л. Ленекер) та психології (Ж. Піаже).

Отримані результати: міфонімічні вирази найчастотніше функціонують в академічному, неакадемічному та художньому контекстах. Найбільш репрезентативним в плані дослідження міфологічної картини світу та міфонімів є аналіз когнітивний підхід, адже в ньому найбільш повно представлені процеси мислення виражені в мові, а саме в міфологемах, і стає можливим розглянути еволюцію міфу та висвітлити їх трансномінативний потенціал. Окрім трансномінативного потенціалу, міфоніми демонструють словотвірний потенціал. До найпродуктивніших засобів словотворення належать суфіксація, осново-складання та семантична деривація. Процес деонімізації міфологем відбувається на основі принципу апперцепції, завдяки якому можна простежити на прикладі використання міфонімів у сучасних контекстах, тобто осмислення нового крізь призму минулого досвіду – міфічних сюжетів, які є культурною пам'яттю соціуму. Використання мовцями міфонімів у сучасній англійській мові демонструє міфологічне мислення суспільства.

Ключові слова: *міфонім, когнітивний аспект, трансномінація, трансномінативний потенціал, фразеологізм з міфонімічним компонентом*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІФОНІМІВ	9
1.1 Особливості міфологічної картини світу.....	9
1.2 Проблема визначення поняття «міфонім»	13
1.3 Ознаки та функції міфонімів	17
1.4 Потенціал когнітивного переосмислення міфонімічних виразів.....	22
РОЗДІЛ 2 ТРАНСНОМІНАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МІФОЛОГЕМ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	26
2.1 Міфоніми з незмінною вихідною формою.....	26
2.2 Деонімізація міфонімів	31
2.3 Словотвірні особливості міфонімічних одиниць	35
2.4 Фразеологізми з міфонімічними компонентами	39
2.5 Лінгвопрагматичні особливості міфонімів у сучасних мовних контекстах.....	44
2.6 Функції міфологем у сучасному публіцистичному дискурсі.....	59
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69
ДОДАТОК А	79

ВСТУП

Античний період в літописі людства становить культурну спадщину для багатьох націй. Розвиток мови пов'язаний з розвитком історії, однією з форм якої вважається міф. Яскравим прикладом впливу античності на розвиток сучасної мови є міфоніми, адже вони представляють багатогранне та комплексне явище в лінгвістиці, виступаючи засобом збагачення та розширення словникового складу сучасних європейських мов. Навіть у сучасному світі міфічні образи до сих пір залишаються актуальними, і вони виражаються в мові за допомогою міфологем.

Міфонімія займається вивченням власних назв, які використовуються для іменування міфологічних об'єктів. Слід зазначити, що міфоніми мають інтердисциплінарний характер. Це підтверджується думкою про те, міфи є предметом вивчення ряду наукових дисциплін: етнографії, археології, філософії, літературознавства, історії культури, лінгвістики і т.д., бо «міфотворчість» розглядається як найважливіше явище в культурному історії людства [Юнг 1996, с. 120].

Дослідженням міфологем займалися такі лінгвісти як А. Ф. Лосєв, який аналізував проблеми символу та художнього образу, символу та метафори, символу та натуралістичної копії, символу та міфу [Лосєв 1996], лінгвіст Е. М. Мелетинський розглянув міфоніми у контексті міфології, починаючи з її найбільш архаїчних форм, аж до проявів «міфологізму» у літературі ХХ століття (проза Кафки, Джойса, Томаса Манна) [Мелетинський 1976].

Майже всі міфологеми походять від власних імен, тому вони досліджуються з точки зору ономастики. Серед сучасних досліджень розглядаємо роботи таких науковців як С. Г. Воркачов, який досліджував «життєстійкість» концепту [Воркачов 2013, с. 17], Ю. Карпенко, який розглядає міфологію в якості «поетичної зброї» [Карпенко 2002, с. 93-108] та В. М. Калінкін, який розробив семантичну класифікацію власних назв у

художньому тексті [Калінкін 2000, с. 35-37].

Міфонімічні вирази становлять величезний пласт в мовній системі і привертають до себе увагу багатьох дослідників, які включають в фокус свого розгляду різні аспекти міфологем. А. Кудрявцева досліджує особливості сполучуваності міфонімів [Кудрявцева 2011, с. 67-70], Р. Мурясов розглядає способи інтеграції міфонімічних в мови [Мурясов 2015, с. 952-956], Л. Сапожникова звертає увагу на подібності та відмінності первинної ономастичної номінації при актуалізації реаліонімів і міфонімів в літературних текстах [Сапожникова 2017, с. 139-145], Є. Чубина вивчає функціонування міфологем в назвах туристичних об'єктів [Чубина 2012, с. 56].

Детальним дослідженням міфонімів займався І. Кучешева, яка аналізувала функціонування міфонімів в терміносистемі англійської мови [Кучешева 2012, с. 152-154] та лінгвокультурні особливості міфонімічних виразів біблійного походження з компонентами-топонімами і антропонімів [Кучешева 2017, с. 118-125], Л. Нефьодова розглядає створення індивідуально-авторських міфонімів як засіб впливу авторського світогляду на простір художнього тексту [Nefedova 2017, р. 26-29], С. Рубцова звертає увагу на семантико-прагматичні характеристики міфологем, а також міфоніми в складі англійських ідіом і крилатих фраз в аспекті перекладу [Рубцова 2004, С. 354-363; Рубцова 2007, с. 103-111; Рубцова 2011, с. 152-185].

Актуальність роботи полягає у необхідності дослідження особливостей семантичної еволюції та функціонування міфонімічних виразів, через їх високу частотність актуалізації у сучасних контекстах.

Наукова новизна дослідження полягає у виявленні семантико-етимологічні параметри міфологем, їх трансномінативний потенціал та особливості їх функціонування у сучасній англійській мові.

Об'єктом дослідження є англійськомовні міфоніми, а **предметом** виступають особливості їх функціонування у сучасній англійській

мові.

Метою дослідження є встановлення особливостей функціонування міфонімів у сучасній англійській мові. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- 1) розглянути термін «міфонім» та визначити роль міфонімічних виразів у сучасному мовознавстві;
- 2) окреслити характерні особливості та функції міфологем;
- 3) дослідити особливості когнітивного переосмислення міфонімічних одиниць;
- 4) проаналізувати процес деонімізації лексичних одиниць з міфонімічним походженням;
- 5) визначити словотвірні особливості міфонімів та визначити найбільш продуктивний спосіб словотвору;
- 6) висвітлити специфіку функціонування міфологем у сучасній англійській мові.

Матеріалом дослідження стали 105 англомовних міфонімів та 12 фразеологічних виразів із міфонімічними компонентами, відібраних із таких 9 словників сучасної англійської мови (онлайн, ідеоматичних, етимологічних та лексикографічних) як: “Cambridge dictionary”, “Collins dictionary”, “Etymology dictionary”, “Oxford dictionary”, “Thesaurus dictionary”, “Idioms online”, “The Free dictionary by Farlex”, “The Free dictionary”, “British Council Corpora”; 8 міфонімічних виразів, відібраних із таких 6 англомовних журналів та газет як: “The Daily Telegraph”, “The Economist”, “Mirror UK”, “Open Democracy”, “The Guardian”, “The Washington Post”.

Методи дослідження: Дослідження здійснювалося на основі використання таких методів: *метод когнітивного аналізу* міфонімічних виразів було використано для пояснення еволюцію семантики міфологем та висвітлення їх трансьомінативного потенціалу; *етимологічний метод* використано для реконструкції семантики міфонімів; *метод порівняння* було використано для визначення відмінностей або спільностей досліджуваних

міфологем; *метод синтезу* та класифікації було використано для упорядкування міфонімів за їх характеристиками; *метод контекстуального аналізу* було використано для порівняння вихідного контексту міфонімічних виразів та особливості їх функціонування у сучасній мові; *метод семантичний аналізу* було використано для встановлення взаємозв'язку між міфонімом та контекстом, у якому він був використаний; *метод лексикографічного аналізу* для дослідження семантичної структури слова; *метод словотвірного аналізу* було використано для виділення ознак у міфологем та окреслення характерних словотвірних суфіксів для певної частини мови; *метод квантитативного аналізу* було використано для встановлення найбільш продуктивного афіксу для словотворення міфологем.

Практична значущість дослідження полягає у можливості використання його результатів під час проведення семінарських занять з лексикології та практичних занять з англійської мови.

Робота пройшла **апробацію** на 9-х науково-практичних студентських конференціях. Результати дослідження представлено у 9-х публікаціях:

1. Веремчук Е. О., Карасевич Г. О. Трансномінативний потенціал міфонімів у сучасній англійській мові. *Нова Філологія*. Запоріжжя, 2019. № 75. С. 20–25.

2. Веремчук Е. О., Карасевич Г. О. Міфоніми у контексті політичної публіцистики сучасної англійської мови. *Нова Філологія*. Запоріжжя, 2021. № 81. Т. 1. С. 66–72.

3. Карасевич Г. О. Лінгвокогнітивні особливості функціонування міфоніма у сучасній англійській мові. *Різдвяні студентські наукові читання : Vita in lingua* : Матеріали міжвишівської студентської науково-практичної конференції. Запоріжжя, 2019. С. 55–56.

4. Карасевич Г. О. Специфіка англійськомовних фразеологізмів з міфонімічними компонентами та їхній трансномінативний потенціал в англійській мові. *Різдвяні студентські наукові читання : Vita in lingua* :

Матеріали міжвишівської студентської науково-практичної конференції. Запоріжжя, 2020. С. 118–119.

5. Карасевич Г. О. Словотворний потенціал міфонімів античного кола в англійській мові. *Різдвяні студентські наукові читання : Vita in lingua* : Матеріали міжвишівської студентської науково-практичної конференції. Запоріжжя, 2021. С. 70–71.

6. Карасевич Г. О. Словотворчий потенціал міфонімів у сучасній англійській мові. *Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2017»* : у 4 т. Запоріжжя, 2019. Т. 2. С. 38–40.

7. Карасевич Г. О. Деонімізація міфонімів у сучасній англійській мові. *Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2021»* : у 4 т. Запоріжжя, 2021. Т. 3. С. 267–269.

8. Карасевич Г. О. Особливості функціонування міфонімів як медичних термінів в англійській мові. *Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2021»* : у 4 т. Запоріжжя, 2021. Т. 3. С. 269–270.

9. Karasevych A. English phraseologisms with mythonimic components: semantic and etymological aspects. *The 1st Young Researchers' International Web Conference: Communication in the expanding intellectual space*. Czestochowa, 2019. P.23–26.

Структура роботи: дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатку та списку використаної літератури.

У вступі подано загальні відомості про дану наукову працю, починаючи від умотивування теми, мети, завдань, актуальності дослідження, визначення об'єкту, предмету та структурування роботи.

У першому розділі подаються загальні відомості про міфологічну епістему та міфологічне мислення суспільства, особлива увага приділяється визначенню понять «міф» та «міфонім», проаналізовані особливості та функції міфологем, розглянуто питання когнітивного потенціалу міфонімічних виразів.

Другий розділ містить власний аналіз міфонімічних одиниць сучасної англійської мови на основі процесу деонімізації, встановлення найбільш продуктивних афіксів словотворення міфологем та особливості функціонування міфонімічних виразів у сучасній англійській мові. У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи. Додаток містить добірку із 105 англомовних міфонімів, які стали фактичним матеріалом дослідження.

Загальна кількість сторінок 68, кількість використаних джерел 112.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

МІФОНІМІВ

1.1 Особливості міфологічної картини світу

Результатом діяльності міфологічного мислення щодо відображення об'єктивної дійсності є міфологічна картина світу як складова частина повсякденної свідомості, сконструйована з міфологічних образів. Міфологічні концепти, складові міфологічної епістемі, традиційно трактуються як одиниці колективної свідомості, які відображають об'єкти можливих світів та у вербальній формі представлені в національній пам'яті носіїв мови [Питина 2002, с. 364], і в дослідженнях називаються міфологічними концептами, міфонімами або міфологемами. Іншої думки дотримується науковець Ю. С. Степанов, який визначає концепти як «ідею, що включає абстрактні, конкретно-асоціативні та емоційно-оціночні ознаки, а також спресовану історію поняття» [Степанов 1997, с. 15].

Зазначений вище погляд, щодо міфологічної картини світу та концептів також розглядає О. А. Корнілов. Вчений, визначаючи природу міфологічних концептів кожної мови, говорить про те, що вони є плодом роботи логіко-понятійного компонента етнічної мовної свідомості на тому історичному етапі розвитку народу, коли не було наукової свідомості. Тобто, на цьому етапі роль наукової свідомості виконувалася логіко-понятійним компонентом повсякденної свідомості, яка прагнула компенсувати реальні знання про світ, «добудовуючи» його за допомогою доступних йому наївних уявлень. Ця думка пояснюється тим, що на ранніх етапах розвитку суспільства мовці, намагаючись відобразити закономірності природи, відчували дефіцит абстрактних понять і змушені були персоніфікувати сили природи,

висловлюючи загальне, універсальне через конкретне.

Унаслідок цього, недостатній рівень розвитку абстрактного мислення компенсувався мисленням образно-чуттєвим, а логічне пояснення устрою світу замінювалося метафоричним ототожненням незрозумілих природних феноменів із конкретними образами реально існуючих чи вигаданих істот чи героїв. З появою наукових знань про світ, міфологія перестала виконувати функції пояснення існуючого світопорядку та перейшла до розряду невід'ємних компонентів будь-якої національної культури як культурно-історичний феномен [Корнілов 2003, с. 284-285].

Принагідно зазначимо, що погляди дослідників щодо історично першої форми мислення збігаються. Дослідники С. А. Питина [Питина 2003, с. 56], О. А. Корнілов [Корнілов 2003, с. 284-285], М. М. Маковський [Маковський 1996, с. 19], В. І. Постовалова [Постовалова 1982, с. 25] стверджують, що розвинена картина світу сформувалася у вигляді міфологічного мислення. Дослідники визначають основні риси міфологічного мислення. М. А. Венгранович до таких відносить:

1) «соціалізована свідомість», в якій домінують колективні уявлення, сприйняті цією свідомістю за традицією, які дбайливо зберігаються і передаються з покоління в покоління;

2) наївне персоніфікування природи і, як наслідок, – зіставлення природних та людських об'єктів;

3) цілісність, синкретичність, що виявляється в єдності та нерозчленованості різних форм свідомості – художньої, донаукової, дорелігійної та інших [Венгранович 2006, с. 17].

У сучасному світі досить поширеними виступають міфонімічні вирази та сталі сполучення, що мають міфонімічне походження, є відголоском Античної історії та репрезентують міфологічну картину світу. Основу античної культури складають міфи та легенди. [Корнілов 2003, с. 52-53] На сучасному етапі вивченням античної культури займається лінгвокультурологія, яка є новим напрямом у лінгвістиці. Вона виникла

завдяки синтезу лінгвістики і культурології, що також обумовлено переважним чином встановленням сучасної антропоцентричної парадигми, яка дозволяє аналізувати мову як культурний код нації [Кучешева 2012, с. 20].

Перейдемо до розгляду терміну «міф». Вагомий внесок у розробку Проблеми визначення терміну «міф» зробили такі вчені як А. Ф. Лосєв, О. В. Ясь, Г. В. Зубко та А. О. Білецький. Розглянемо їхні дефініції даного терміну. На думку багатьох дослідників, міфологія займає унікальне місце у системі духовних цінностей. Г. В. Зубко зазначає, що як невід'ємна частина культури міф містить програму, свого роду код еволюції цивілізації. З нашої точки рору, у цій програмі закладено той чи інший тип культури, що реалізується в кожному конкретному випадку, а також своєрідна матриця культури майбутнього. У давнину міф грав провідну роль життя соціуму. Через міф та ритуал відбувалося залучення людини до культури [Зубко 2001, с. 3].

В інтерпретації О. В. Ясь термін «міф» постає як: «...первинна й найдавніша форма історичного мислення, в якій цілісне представлення минулого будується шляхом нерозчленованого поєднання реального з ідеальним, об'єкта з його образом, природного й надприродного, зовнішнього і внутрішнього, душі й тіла, індивідуума і соціуму тощо» [Ясь 2009, с. 790].

У «Діалектиці міфу» А. Ф. Лосєв визначає міф як «розгорнуте магічне ім'я» [Лосєв 2001, с. 214]. Зазначимо також, що ім'я в міфі, як правило, носить сакральний характер, і нерозривно пов'язане із самим явищем у вигляді своєрідної містичної метонімії [Казакова 2006, с. 26, 34]. Таким чином, міфонім, вирваний зі свого споконвічного контексту, чи то казка, переказ чи міф, втрачає як мінімум частину свого сенсу, а часом і весь сенс.

Під міфом ми розуміємо наступне визначення: «...це перш за все античні, біблійні і інші старовинні «казки» про створення світу і людини, а також розповіді про вчинки давніх, переважно грецьких і римських богів і героїв» [Білецький 1972, с. 10]. Необхідно зосередити увагу на тому, що в основі

міфу полягає масове, колективне переживання, яке виступає як спосіб витлумачення дійсності за допомогою продукування образів та символів, що асоціюються із окремими явищами реальності індивідуума. Науковці вважають, що міф пов'язаний з космо- й антропологічною міфологією, тобто з міфами про загальне становлення і руйнування Всесвіту, походження людини.

За твердженням О. В. Ясь: «визначальними чинниками формування міфу є відсутність критично-скептичних настанов щодо ставлення до «свого» образу «своїх» образів минулого за родовими, етнічними, національними, соціальними, расовими, статевими, конфесійними, груповими, професійними чи іншими ознаками» [Ясь 2009, с. 414].

Можемо зробити виновок, що в структурі міфу засадничими елементами виступають образи, адже вони мають низку певних рис, ознак, характеристик, властивостей, які впродовж тисячоліть побутують у колективній пам'яті. Натомість поняття як логічно-раціональні складові виконують другорядну роль, зокрема як певні вкраплення до мережі ідеальних уявлень.

Отже, у міфі акумулюється певне світорозуміння та світосприйняття, що автентичне для цієї культури та не потребує підтверджень. Інакше кажучи, міф представляє собою спотворену форму історичної свідомості, в якій конкретні знання й інтерпретації процесів, подій, явищ і фактів минувшини передаються за допомогою образів, символів, переказів та легенд.

З плином часу соціальні та історичні реалії, у яких формуються міфологічні компоненти, зникають і міфологеми виходять за свої часо-просторові межі, перетворюючись на сталі, узуалізовані вирази, які мають інтерлінгвальний характер. Міфоніми Давньої Греції репрезентують світову спадщину суспільства. Це підтверджує думка М. П. Кочергана про те, що реальний світ відбито передусім у мові, це його образ, модель (як концептуальна, так і мовна, тобто сам світ і його відображення в мові) [Кочерган 2004, с. 12-30]. Дослідженням міфів та міфонім займається міфологія. На думку Ю. М. Антоняна, міфологія допомагає знайти національну ідею [Антонян 2001, с. 26]. Наголошуючи на значущості міфів для

стародавньої людини, Ю. М. Антонян каже, що без них «людина ставала немічною і беззахисною, вона втрачала здатність до опору, перестаючи розуміти, що таке навколишній світ і як їй поводитися» [Антонян 2001, с. 27].

З огляду на вищенаведеного, маємо підстави вважати, що міф є неодмінною складовою будь-якого типу культури як на стадії її становлення, так і в процесі еволюції й переформатування панівних світоглядних моделей і форм духовно-практичного освоєння світу. Відтак поява й оформлення різноманітних систем раціонально-понятійного знання (наприклад, розгортання нової історичної доби, пошук нових світоглядних засад та трансформація наукових парадигм) не призводять до витіснення з духовного життя суспільства елементів міфологічної свідомості. Вчені зазначають, що міф відіграє особливу, часто навіть виняткову, роль у тих сферах культурного буття, в яких раціоналістичне, логічно-об'єктивоване й організоване світобачення не посідає пануючого становища або з якихось причин його втрачає [Lévy-Bruhl 2012, p. 11].

Тобто, роль міфологічної епістемі полягає в створенні міфологічної картини Всесвіту у первісних культурах, якій на зміну прийшла научно-релігійна, але все одно міфологія виконує роль «лейтмотиву» у сучасній культурі. Слід зазначити, що первинними джерелами міфу є усні повідомлення представників старшого покоління, які виступають як очевидці, свідки історичних подій, зокрема як хранителі пам'яті певної спільноти (етносу, суспільства, культу тощо). Науковці зазначають, що саме в первісній культурі найвиразніше виявляються функції міфу, де міф постає як своєрідна картина, в символах і образах якої сприймається й описується весь світ.

1.2 Проблема визначення поняття «міфонім»

Термін «міфологема» у філологічній науці з'явився досить недавно. Він

був уведений у науковий обіг К. Г. Юнгом та К. Керен'ї [Керен'ї 1997, с. 58]. Однак, на сьогоднішній день у мовознавстві не існує єдиного визначення цього терміну через його багатогранний характер. Вчений визначає міфологему як «розповідь про богів та богоподібних істот, героїчні битви та подорожі у підземний світ» [Юнг 1996, с. 13]. На думку К. Керен'ї міфологема є нерозривно пов'язаною з міфом. «Міфологеми, перебуваючи у сюжетному полі міфу, грають роль мета-сюжетів, їхня задача полягає у постійному поверненні до міфологічного походження джерела життя» [Юнг 1996, с. 12].

Міфоніми є уламками стародавніх міфів та характеризуються наявністю у їх семантиці найвиразніших ознак певного міфологічного героя. Під міфонімічним виразом ми розуміємо імена міфічних героїв, вигаданих об'єктів (героїв античної міфології, богів, вигаданих істот і географічних об'єктів), що мають характерну ознаку або рису, завдяки якій будується схема поведінки персонажа та мають у своєму складі міфологічне ім'я бога або героя античного міфу, наприклад, *Medae complex* (комплекс Медеї), *psychiatry* (психіатрія) або *Achilles' tendon* (Ахіловий сухожилок) [Суперанська 1973, с. 368].

У наукових джерелах зустрічаються такі терміни як *міфонім*, *міфологема* та *міфологічний вираз*. У контексті нашого дослідження терміни *міфонім*, *міфологічний вираз* та *міфологема* є взаємозамінними, через те, що ці терміни вживаються синонімічно.

В інтерпретації Бабушкіна А. П. слова-репрезентанти міфологічних концептів характеризуються в лінгвістиці як імена, які не мають денотатів у навколишньому нас дійсності [Бабушкин 1997, с. 330]; знаки з нульовим денотатом, об'єкти яких, що позначаються, є «ірреальна даність, неіснуючий предмет» [Абыякая 2004, с. 195].

Тим не менш, уявні міфонімічні образи, які стоять за лексемами і відображають неіснуючі в реальній дійсності референти, структуровані з елементів, що співвідносяться з реальними явищами об'єктивного світу. Більш того, за словами І. В. Кононова, «образні прототиipi міфічних об'єктів, не

представлених у реальному світі, мають більшу «конкретність» для свідомості, чим реально існуючі, але невловимі абстрактні явища» [Кононова 2005, с. 201-208].

У наковому обігу існує декілька дефініцій для позначення терміну «міфонім». В історії лінгвістичних учень існували різні погляди на визначення даного терміну. Перший підхід характеризується тим, що більшість авторів відносять міфонімію до області ономастики. Утім, протилежний погляд на зазначену проблему розглядає міфологеми не тільки як власні імена, але й як загальні.

Зазначений вище погляд на проблему визначення міфоніму як імені власного підтримують А. В. Суперанська [Суперанська 1973, с. 14] та Н. В. Подольська [Подольська 1998]. З цього приводу автор А. В. Суперанська в роботі «Загальна теорія власного імені» зазначає, що міфоніми це «...іменування людей, тварин, рослин, народів, географічних і космографічних об'єктів, різних предметів і т.п., які насправді ніколи не існували» [Суперанська 1973, с. 180]. При цьому міфонімія відноситься до ономастичного простору, а самому поняттю ономастика даються такі визначення: «по-перше, комплексна наука про власних назв; по-друге – самі власні імена».

Зазначену точку зору також поділяє Н. В. Подольська. Вчена визначає міфонім як «ім'я будь-якої сфери ономастичного простору у міфах, епопеях, казках, билинах». Поняття міфоніма у Подільській додатково поділяється на такі підкатегорії:

- міфоантропонім – «власне ім'я людської істоти у міфах, билинах, яке людина уявляла собі як реально існуюче»;
- міфоперсонім – «власне ім'я персонажа, що діє в міфах, билинах і казках»;
- міфотопонім – «власне ім'я географічного об'єкта, який людина уявляла собі реально існуючою»;
- міфозоонім – «власне ім'я тварини, яке фактично не існує, але людина

представляла його реальним»;

– міфофітонім – «ім'я власне рослини, яке практично немає, але людина представляє його реальним» [Подольська 1988, с. 83-84].

Як очевидно з цих визначень, Н. В. Подольська теж вважає міфоніми виключно власними назвами.

Подібну точку зору щодо міфонімів також розглядає у своїй роботі Л. Коларовичова: «...імена персонажів казок, билин, міфів та легенд» [Коларовичова 2009, с. 39]. Загалом більшість вивчених нами робіт на тему міфонімії оперують або визначенням А. В. Суперанської, або визначенням Н. В. Подільської. Це стосується навіть тих статей, які розглядають функціонування міфонімів як імена загальних – наприклад, в статті А. А. Кудрявцевої [Кудрявцева 2011, с. 67-70].

На наш погляд думка про те, що міфоніми виступають лише як власні імена є досить неоднозначною, адже назви тварин, рослин тощо можуть бути як власними іменами, так і загальними. Наприклад, *Hercules* з грецької міфології – власне ім'я античного героя, а ось «геркулес» (великий жук у Південній Америці) – загальне.

Розглядаючи проблему співвідношення власних назв та імен загальних, необхідно зазначити, що грань між ними в контексті міфів найчастіше розмивається – ім'я загальне може вживатися як власне ім'я того чи іншого міфологічного персонажа. З цього приводу автор Р. З. Мурясов також звертає увагу на процес деонімізації міфологем. Науковець не дає чіткого визначення самому терміну «міфонім», проте говорить про перехід міфонімічних виразів до розряду імен загальних, наводячи як приклади використання імені «Геракл» у значенні «сильний чоловік», “*bacchanal*” у значенні «п'яниця», «гуляка» і т. п., а також фразеологічні одиниці «прокрустово ложе», «авгієві стайні» [Мурясов 2015, с. 952].

Подібні погляди знаходимо у працях А. В. Смирнова. Лінгвіст аналізував міфологеми на основі лексичних особливостей англійської народної казки: «...до позначення тварини приєднується іменник, що

означає соціальну чи статеву приналежність у межах словосполучення, що й зумовлює переклад іменника – назви тварини до розряду власних назв» [Смирнов 2005, с. 83].

Необхідно також згадати, що, як зазначає Є. С. Петрова, проведення точної демаркаційної лінії між власними іменами і іменами загальними в цілому представляється проблематичним, як в області міфонімії, так і в інших сферах [Петрова 1985, с. 70–71].

На наш погляд, найбільш точно визначення терміну дає Т. А. Казакова, говорячи про міфонічні вирази, як про «клас мовних» одиниць, який відбиває міфологічну картину світу у тому вигляді, як вона представлена у різних культурах» [Казакова 2013, с. 18].

Таким чином, міфологеми не належать повністю до одного класу, тобто вони можуть функціонувати як загальні та власні імена. Одну й ту міфонімічний вираз іноді можна інтерпретувати як таку, що відноситься до власних назв (апелятивів) або яка відноситься до загальних назва (онімів) Вчені визначають міфологему як мета-сюжет, який нерозривно пов'язаний з міфами та легендами. В історії людства простежується багато міфологічних аналогій. Цю думку можна проілюструвати на прикладі легенди про Титанів. Богоподібні істоти були покарані Богом, який змусив їх потонути в океані. У 1914 р. корабель з назвою “*Titanic*”, на борту якого було багато успішних та заможних пасажирів, за іронією долі потонув у Атлантичному океані.

1.3 Ознаки та функції міфонімів

Упродовж ХХ ст. спостерігається зростання інтересу до міфонімів у сучасній англійській мові та особливостей їх функціонування у різних сферах людського життя. Підвищений інтерес до використання у сучасній англійській мові міфонімічних виразів зумовлений їх характерною ознакою, яка полягає в

тому, що міфологеми демонструють співучасть героїв минувшини (богів, вождів, визначних героїв) у житті сучасних поколінь. Ця ідея спирається на міфологічну концепцію часу: існування первинного темпорального пласту як «першого» (сакрального) часу, в хронологічному шарі якого існують творці історії, та «вторинного» пласту (профанного часу), в котрому живуть нащадки.

Ця часова паралель буття формує своєрідне становище героїчного, легендарного минулого, що стає позаісторичною вічністю і здатна перетинати історичні кордони епох, тобто бути застосована в сучасності [Plokhy 1994, p. 10].

Таким чином, міф сполучає розповідь про минуле (діахронічна складова), пояснення сучасності (синхронічна), а іноді – передбачення майбутнього (прогностична). Для виконання зазначених функцій міф потребує постійної актуалізації його змісту, але за неодмінного збереження первісної смислової основи. Тобто, міфологічний час є своєрідним сплавом минулого, сучасного і майбуття, який у новітній час поєднує загальне й одиничне в цілісність у вигляді постійних лексичних утворень і тлумачень.

Необхідно зосередити увагу на основних особливостях міфонімів. Використання у мові значної кількості міфологем зумовлено їхньою головною особливістю – відсутністю фабульності та ретроспективність. Іншими словами, інтерлінгвальний характер міфонімів зумовлений функціональним та лінгвокультурним аспектом.

Особливою ознакою міфологеми є те, що вона, як і метафора, відтворює процес переносу певного образу з одного предмета на інший, завдяки метафоричній близькості референтів. Таким чином, для розуміння міфонімічного порівняння необхідно знати походження міфоніму, щоб встановити зв'язок денотату міфологеми з його референтом у сучасному контексті.

Як було зазначено в попередньому пункті, міфологеми не мають конкретних позначуваних об'єктів у сучасному житті. Проте, міфонімічні образи предсталені досить чітко у свідомості людини. Унаслідок цього, ми

можемо окреслити характерні риси міфонімів:

- 1) динамічність, здатність до зміни;
- 2) наявність структури, тотожній структурі лінгво-когнітивних концептів;
- 3) відображення когнітивними ознаками характеристик різноманітних об'єктів та явищ, дисперсованих у реальному світі, за відсутності насправді референтів, які мають всією сукупністю ознак;
- 4) наявність добре розвиненого образного компонента.

Іншою особливістю міфологем ми вважаємо те, що їх можна трактувати як своєрідне продовження концепту, оскільки вони зберігають здатність функціонувати в множинній варіативності, у кожному конкретному випадку виражають стабільний зміст, пов'язаний з міфологічною свідомістю [Воркачев 2002, с. 26]. Як було зазначено вище, значення міфоніму несе у собі частину легенди або міфу, разом з тим на це міфологічне значення накладається сучасне.

Таким чином, відбувається еволюція міфологеми, що веде до його переосмислення мовцями. Н. І. Коновалова вказує на смислові рівні міфологеми: «По-перше, вона (міфологема) звернена в минуле, її основу складають традиції ...по-друге, вона відображає сьогодення, реальність сучасної культурної ситуації» [Коновалова 2013, с. 210]. Тобто, міфологеми не тільки мають зв'язок з культурним минулим, але й впливають на формування світосприйняття людства у сучасності.

Слід зазначити, що зазвичай міфонімічних походять від імен відомих богів та героїв, які не лише набули надприродних рис, але й зображуються як еталон чи ідеал [Левченко 2005, с. 14]. Розглядаючи феномен міфоніму, слід зауважити про таку його рису як алюзивність. Це означає, що процес найменування предметів ототожнюється з міфологічним іменем та є невід'ємним. Ми бачимо, що у сучасному повсякденному житті часто зустрічаються образи, пов'язані з міфологією. Наприклад, на будівлі Великого театру в Москві і Театру імені А. С. Пушкіна в Санкт-Петербурзі мчить

колісниця з бронзовим Аполлоном.

Більш того, імена римських богів носять планети сонячної системи: *Mercury* (Меркурій), *Venus* (Венера), *Mars* (Марс), *Jupiter* (Юпітер), *Saturn* (Сатурн), *Uranus* (Уран), *Neptune* (Нептун), *Plyto* (Плутон). Назви місяців утворені від імен римських богів: *Janus* (Янус) – *January* (січень), *Mars* (Марс) – *March* (березень), *Maia* (Мая) – *May* (травень), *Juno* (Юнона) – *June* (червень). Золотий крилатий жезл Меркурія обвитий двома зміями – це атрибут бога лікування Асклепія – *Asclepius* (Ескулапа), який прикрашає погони військових лікарів Америки.

З огляду на вищезазначене, дослідження міфологем має велике значення у лінгвокультурній системі координат. В античній міфології існують певні імена героїв, які зазнають трансномінації, і внаслідок чого стають загальними іменами. Виразним прикладом міфонімів слугують фразеологізми, які складаються з міфологемних компонентів. Вони зберігають у своєму складі світобачення, специфічний склад мислення та культурні, історичні реалії того часу. Іншими словами, міфологеми становлять код культури. Фразеологічні одиниці є усталеними зворотами, які складають культурний пласт і тому є показниками культурної пам'яті, що закарбовуються в свідомості суспільства.

Більш того, в деяких фразеологічних одиницях присутні міфонімічні компоненти, які апелюють до міфів. Ці фразеологізми часто відтворюються у мові не в готовому вигляді, а зазнають авторської трансформації, що полягає в заміні одного з компонентів на міфологему. Ми розглядаємо термін «міфонім» як частину або уламок міфу або як «мета-сюжет, задача якого полягає у постійному поверненні до міфологічного походження джерела життя» [Кереньї, Юнг 1997, с. 58].

Думка про міфологічну аналогію перетинається з анатомічною природою міфологеми, яка відображає одну з характерних сторін буття – переривчастість. Всесвіт розвивається не стільки прогресивно, скільки обертається у стабільній системі координат: життя від самого початку включає в себе смерть у якості неминучої потенції життя, смерть перериває конкретну

форму життя, але життя в цілому недоступно смерті. У світі завжди щось завершується і одночасно щось завжди народжується [Хоружий 1996, с. 41-42]. Така діалектична єдність життя та смерті часто складає основу міфологічного сюжету.

Іншою характерною ознакою міфологем є відсутність фабульності. М. В. Дмитрієнко називає цю властивість «згорнутою сюжетністю» [Дмитрієнко 2009, с. 29]. Таким чином, смисловий зміст міфоніму не потребує розгортання та пояснення.

Таким чином, до основних властивостей міфонімів відносяться відсутність фабульності, ретроспективність, алюзивність та переривчатість; міфоніми розглядають як своєрідне продовження концепту та становлять культурний код нації та демонструють співучасть героїв минувшини (богів, вождів, визначних героїв) у житті сучасних поколінь.

Потребують додаткового розгляду основні функції міфонімічних виразів. Слід зауважити, що зростання інтересу до вивчення міфологем зумовлено тим, що вони є інтерлінгвальними мовними одиницями, завдяки функціональному та лінгвокультурологічному аспекту. В рамках нашого аналізу ми розглянемо такі головні функції міфологічних компонентів як конотативна, символічна, ретроспективна та асоціативна функції.

Однією з головних функцій міфологічних компонентів є конотативна. Саме у конотативних емоційно-оцінних характеристиках мовних одиниць виражається світобачення носіїв певної мови, адже кожна культурно маркована міфологема містить значну інформацію (асоціативне тло) [Левченко 2005, с. 35]. Міфологічна аналогія визначає одну з найголовніших функцій міфологем – ретроспективність. Тобто, використання міфологем дозволяє апелювати до минулого. У зв'язку з цим у структурі міфологем виділяють історико-генетичну та актуальну частини. Н. І. Коновалова вказує на смислові рівні міфологеми: «По-перше, вона (міфологема) звернена в минуле, її основу складають традиції ... по-друге, вона відображає

сьогодення, реальність сучасної культурної ситуації» [Коновалова 2013, с. 210]. Тобто, міфологеми не тільки мають зв'язок з культурним минулим, але й впливають на формування світогляд людства.

З цим корелюється асоціативна функція, яка відіграє значущу роль у менталітеті суспільства щодо збереження культурних стереотипів. Функція пам'яті послаблюється, бо міф деперсоналізується, відмежовується від оповідача, тому завдяки асоціативно-несвідомому зв'язку міфонімічного минулого та дійсності, суспільство зберігає певні символічні образи.

Стосовно основних функцій автор А. О. Білецький підкреслює здатність міфологем ідентифікувати «ідеальні» об'єкти, які на певному щаблі розвитку суспільства вважаються матеріальними або уподібнюються до таких [Білецький 1972, с. 209]. Необхідно зазначити, що з вище зазначеними ролями тісно пов'язана символічна функція. Вона відповідає за моделювання певних зразків поведінки (подвиги Геракла або Тесея) та символів (колесо Фортуни або нитка Аріадни). Тобто, завдяки створеним символам сучасна людина наслідує та відтворює вічні зразки поведінки міфонімічних героїв.

Доходимо висновку, що основні особливості та функції міфологем взаємопов'язані між собою та формують певне світосприйняття сучасності на тлі міфологічного минулого. Завдяки цьому, міфонімічні вирази становлять праобрази та мета-сюжети, які апелюють до минулого та актуалізують своє значення.

1.4 Потенціал когнітивного переосмислення міфонімічних виразів

Міфоніми Давньої Греції доцільно розглядати у контексті когнітивного підходу. Когнітивний підхід досліджує зв'язок між мовою та свідомістю. Він розкриває те, як мова відображає процеси мислення. Таким чином, коли ми досліджуємо одиниці мови, ми розглядаємо як вони

відображаються в свідомості носія мови. Міф є частиною колективного несвідомого, тому когнітивний підхід розкриває те, як міфи трансформуються на сучасність. Завдяки цьому підходу ми можемо побачити метафоричний зв'язок між вихідним значенням та похідним значенням.

Когнітивний підхід для дослідження мовних явищ розробляють такі вітчизняні вчені як О. С. Кубрякова [Кубрякова 1994, с. 34-35], А. Вежбицька [Вежбицька 1990, с. 63-85], Н. С. Попова [Попова 1999, с. 128-134], В. Б. Касевич [Касевич 1998, с.34-89], а у зарубіжному мовознавстві Дж. Лакофф [Lakoff 1993, р. 245], Ч. Філмор [Fillmore 1982, р. 373-400], В. Еванс [Evans 2017, р. 45], Р. Лангакер [Langacker 1987, р. 516], Р. Джекендофф [Jackendoff 1988, р. 81-98], Л. Талмі [Talmy 2015, р. 1-44], А. Гольдберг [Goldberg 1995, р. 54-55], Дж. Тейлор [Taylor 2002, р. 600], Ж. Фоконьє [Fauconnier 1994; Fauconnier 2006, р. 303-371], Б. Рудзка-Остін [Rudzka-Ostyn 1988 р. 379-402], А. Ченкі [Ченки 1997, с. 340-369], ставлять за мету пояснити способи класифікації та категоризації дійсності людською свідомістю та висвітлити особливості вербалізації картини світ у у лінгвальній площині. С. Г. Воркачев досліджує міфонілогему як спосіб формування світосприйняття у когнітивному аспекті [Воркачев 2002].

З урахуванням вищенаведеного, міфоніми можна вивчати за класичним підходом – структурно-семантичним та у когнітивному аспекті. Когнітивний аспект є актуальним та найбільш вдалим для вивчення, адже репрезентує взаємозв'язок: як процеси мислення виражені в мові, а саме в міфологемах. Тобто, процеси накопичення, зберігання та відображення знань у свідомості людини вивчає когнітивна лінгвістика. Слід зауважити, що продуктивною парадигмою для вивчення особливостей відображення свідомості у мові є когнітивна парадигма.

На думку О. С. Кубрякової, когнітивна лінгвістика передбачає «постійне співвіднесення мовних явищ з іншими досвідними сенсомоторними даними на широкому культурологічному та психологічному тлі ... метод когнітивної

науки полягає передусім у спробі поєднати дані різних наук, гармонізувати ці дані й знайти смисл у їх кореляціях» [Кубрякова 1994, с. 36].

Оскільки, категорії і концепти зберігаються в свідомості людини й вилучаються з неї в разі потреби; відбувається їхнє функціонування, обмін і часткова або повна трансформація внаслідок когнітивної діяльності [Воркачев 2002, с. 79-80]. Внаслідок цього, мова є невід'ємною частиною пізнання (когніції), вона відображає взаємодію психологічних, комунікативних, функціональних та культурних факторів.

Більш того, когнітивний аналіз міфонімів на синхронному мовному зрізі дозволяє простежити еволюцію міфу та висвітлити їх трансномінативний потенціал. Семантика міфологем на відміну від звичайних лексичних одиниць має скоріше суб'єктивний, а не об'єктивний характер. Тобто, використання міфонімчних виразів у сучасному мовному контексті веде до їх переосмислення мовцями.

Необхідно зазначити, що одним з найпоширеніших механізмів семантичної трансномінації є метафора. Тобто, характерні риси героїв та сюжетами міфів, у яких вони фігурують, переносяться на сучасне життя. Іншими словами, внаслідок процесів трансномінації на основі вже існуючих лексичних одиниць виникають нові лексико-семантичні варіанти, при цьому вихідна форма може зазнавати змін. Наприклад, міфонім *Pegasus* у сучасній мові став основою для виникнення лексеми *Pegasus Airlines*, що є власною назвою авіакомпанії, яка надає послуги пасажирських авіаперевезень.

Отже, часте використання міфологем у мові зумовлено їхніми особливостями, завдяки яким відбувається вторинна номінація у сучасній англійській мові. Міфонімичні вирази становлять код культури, адже вони містять у собі склад мислення суспільства. Ми робимо висновки, що когнітивний аналіз міфологем на синхронному мовному зрізі дозволяє простежити еволюцію міфу та висвітлити їх трансномінативний потенціал. Семантика міфонімів на відміну від звичайних лексичних одиниць має скоріше суб'єктивний, а не об'єктивний характер.

Більш того, використання міфонімічних виразів у сучасному мовному контексті веде до їх переосмислення мовцями. Контекстуальна актуалізація міфологем веде до формування певних позитивних або негативних оціночних смислів.

Схожі погляди щодо питання формування оціночних характеристик знаходимо в працях американського лінгвіста Р. Ленекера, який впровадив термін «профілювання», що позначає висунення певних концептуальних характеристик-профілей на тлі концептуальної бази ознак [Langacker 1991, р. 395]. Тобто, смисли формуються за допомогою когнітивного механізму профілювання. Таким чином, трансномінативний аналіз міфонімів дозволяє простежити еволюцію значення міфологем та дослідити їхній потенціал до семантичних змін у сучасній англійській мові. Саме когнітивний підхід розкриває метафоричний зв'язок мови та мислення та репрезентує як міфи трансформуються на сучасність завдяки вторинній номінації.

Такі аспекти мовознавства як специфіка використання та особливості словотворення міфонімічних виразів, що зумовлені прецедентністю міфонімів, їхнє стійке функціонування у різних контекстах англійської мови будуть розглянуті у наступному розділі.

РОЗДІЛ 2

ТРАНСНОМІНАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МІФОЛОГЕМ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

2.1 Міфоніми з незмінною вихідною формою

Дослідження трансномінативного потенціалу міфологем розглядається як засіб вторинної номінації міфонімів Давньої Греції у сучасній англійській мові. Нові лексико-семантичні варіанти міфонімічних виразів виникають внаслідок процесу трансномінації. При цьому, їхня вихідна форма може змінюватися або залишатися незмінною. Ми сфокусуємо нашу увагу на міфологемах, вихідна форма яких не змінюється.

Слід зауважити, що дослідження міфологем має велике значення у лінгвокультурній системі координат. В античній міфології існують певні імена героїв, які зазнають трансномінації, і внаслідок чого вони стають загальними іменами. При цьому слід наголосити, що одним з найпоширеніших механізмів семантичної трансномінації є метафора. Тобто, характерні риси героїв та сюжетами міфів, у яких вони фігурують, переносяться на сучасне життя. Наприклад, *Hercules* – це ім'я грецького бога, який був сином Зевса та Алкмени, йому поклонялися римляни як богу сили. З грецької ім'я Геракла означає «Слава Гери» від “*Hera*” + *-kles* “слава” (загальне закінчення власних імен грецького походження). З кінця 14 ст. слово “*Hercules*” позначає: “*A man of exceptional strength or size*” (людина, яка має виняткову силу або розмір тіла) [Etymology dictionary].

Відома англійська письменниця Агата Крісті створила детектив, у якому головний герой має ім'я *Hercule Poirot*, що походить від імені Геракла. Сучасне значення слова *Hercules* пов'язано з міфологічними уявленнями про Геракла як сильного бога, адже античний герой здійснює свої подвиги завдяки

неймовірній фізичній силі, а герой детективу завдяки «маленьким сірим клітинкам» мозку. Таким чином, стає очевидним, що Агата Крісті, використовуючи міфонім для номінації головного героя, наголошує, що Еркюль Пуаро завдяки своєму розумові є сильною особистістю.

Інше найменування, що ґрунтується на цій міфологемі є назва однойменного сузір'я *Hercules* – “*A large northern constellation, said to represent the kneeling figure of Hercules. It contains the brightest globular cluster in the northern hemisphere, but no bright stars*” («Велике північне сузір'я, яке представляє з себе фігуру Геракла. Воно містить скупчення зірок в північній півкулі, але вони не яскраві») [Oxford dictionary]. Якщо поєднати усі зірки цього сузір'я, то ми отримаємо зображення фігури Геракла, який стоїть на колінах. У правій руці він тримає високо підняту палицю, а в лівій – двох змій, яких він задушив ще дитиною, коли вони напали на нього в колисці. На старовинних зоряних картах і в атласах голова Геркулеса спрямована на південь, а ноги – на північ. Це дає можливість стверджувати, що у античному світі боги уявлялися як жителі неба, тому зірки були втіленням образів міфологічних богів.

Наступним яскравим прикладом міфонімічного виразу з незмінною формою є слово *Titan*. З лінгвістичного погляду лексема “*Titan*” має значення: “*A person or thing of very great strength, intellect, or importance*” (дуже сильна, розумна або дуже важлива людина) [Oxford dictionary]. Зазнавши трансномінації це слово стало позначати найбільший супутник Сатурна. Слово *Titans* з латинської перекладається як «сини землі», а в давньогрецькій міфології вони є божествами другого покоління, дітьми Урана (неба) і Геї (землі). Їх шість братів і шість сестер-титанід, вступили в шлюб між собою і породили нове покоління богів: Прометей, Геліос, Муза, Лета. Згідно з античною міфологією Титани через війну були скинуті Зевсом у Тартар.

Іншим прикладом трансномінації є позначення цією лексемою хімічного елемента *Ti Titan* (титану). Цей хімічний елемент, отримав свою назву на честь Титанів, оскільки поперше, родовища металу знаходяться у земній корі, а

трех велитнів-титанів породила Земля. Згідно з міфологією у битві з олімпійськими богами титани були переможені та скинуті олімпійцями глибоко в надра землі. Там, в похмурому Тартарі, що охороняється мідними дверима, назавжди повинні були залишитися безсмертні титани. По-друге, титан – дуже міцний метал, так само і міфологічні створіння Титани відзначалися великою силою та міцністю. Нові значення аналізованої лексеми виникли на основі метафоричного перенесення, коли міцність міфічних істот асоціюється із силою та потужністю у реальному світі.

Тепер розглянемо міфонім *Nike*. Назва фірми “*Nike*” походить від міфологеми *Nike* – богині перемоги, що була символом успішного та щасливого результату. За уявленням давніх греків Ніка завжди брала участь у всіх військових діях, в гімнастичних і музичних змаганнях, у всіх релігійних урочистостях, що здійснювались з нагоди успіху. Ім’я богині перемоги використовується у сучасному світі для номінації фірми, яка виробляє спортивний одяг та взуття. Отже, можна припустити, що автори бренду вклали у нього міфологічне значення: придбавши продукцію “*Nike*”, людина стане переможцем та досягне успіху. На даному прикладі ми можемо побачити, що вихідна форма залишається незмінною.

Лексема *Trident* має значення тризуб Посейдона. Слово “*trident*” – “*three-pointed spear*” (трикінцевий спис) походить від латинського слова *tridentem* (тричленний, тризубий). Це слово складається з двох основ: *tri-* «три» + *dens* «зуби» (від праіндоевропейської мови корінь **dent-* «зуб»). [Etymology online]. У сучасному світі вторинна номінація “*Trident*” – це назва фірми, що виробляє жувальну гумку. Виробник запевняє, що назва “*Trident*” походить від складу жуйки, який містить три ферменти, що поліпшують здоров'я зубів і порожнини рота. Більш того, “*Trident*” – це перша в світі жувальна гумка у вигляді «сендвічу», яка складається з трьох кольорових шарів [Галузевий портал]. Інакше кажучи, число три, яке закладено у тризубі Посейдона, стало основою для вторинної номінації продукції компанії та підкреслює риси виробу.

Наступним прикладом міфонімічного виразу з незмінною вихідною формою є лексема *Atlantis*, котра походить від імені могутнього титана Атланту, який тримав на своїх плечах небосхил. З грецької мови ім'я перекладається як «носії небес» [Etymology dictionary]. Сьогодні ця лексема позначає американський шатл, який є багаторазовим транспортним космічним кораблем НАСА. Сучасне значення “*Atlantis*” пов'язано з міфологічними уявленнями про Атлантів, які з'єднували небосхил і землю, а шатл “*Atlantis*” метафорично уявляється сучасним посланцем до небес.

Слово *Ajax* – це ім'я земного бога Аякса з грець. мови від “*aia*” – «земля». Він був грецький героєм, який брав участь в облозі Трої. За однією з версій, його тіло було невразливим, бо Геракл загорнув його в свою левову шкуру, однак при цьому залишилось одне вразливе місце – пахва. Вторинна номінація *Ajax* є назвою компанії “*Ajax Systems*”, яка виробляє професійні системи безпеки для дому та офісу. Сучасне значення “*Ajax*” пов'язано з міфологічними уявленнями про Аякса як невразливого бога тобто за основу назви фірми взяли головні риси міфологічного богу – це захист та невразливість [Etymology dictionary]. Міфонімічний вираз *Ajax* також має незмінну вихідну форму.

Міфонім *Prometheu* – це грецьке ім'я, яке в давнину трактувалося буквально як “*forethinker, forester*” – «той, хто думає наперед, заздалегідь планує», від “*promethes*” – “*thinking before,*” від *pro* “*before*” – перед (pro-) + **methos*, “*to learn*” – «вчитися». Тому, ім'я Прометей означає «мислячий колись», той, що «передбачає». Існує також думка, що елемент *methos*, може означає “*to steal*”, що зустрічається в Санскриті. Також існує погляд, згідно з яким вважається, що в грецькій мові це слово утворилося внаслідок невірного прочитання санскритського слова “*pramantha*”, що означає «паличка для добування вогню» [Etymology dictionary].

Кожний можливий варіант походження корелює з сучасним міфологічним уявленням про Прометея. По-перше, він був одним з титанів у давньогрецькій міфології, який захищав людей від свавілля богів, був царем

скіфів. Це уявлення про Прометея засновується на етимології лексеми “*forethinker*”. По-друге, давньогрецький герой виліпив з глини людей, вдихнув в них життя та викрав вогонь у Гефеста, забравши з Олімпу, і передав його людям. За цей вчинок він був покараний Зевсом. Дане уявлення пов’язане з версією етимології від санскритського дієслово, що означає “*to steal*”. Портрете, його ім’я, можливо, має відношення до неправильного прочитання санскритського слова “*pramantha*”, що означає «паличка для добування вогню». Адже Прометей викрав вогонь з Олімпу, приховавши іскру у стеблі очерету і показав людям, як його зберігати, присипаючи золою.

Відтак, міфонімічний герой Прометей репрезентує образ еталону людини, яка є борцем за свободу та захист людей, за що зазвичай і буває покараний та засуджений на муки заради людства.

Роман англійської письменниці Мері Шеллі “*Frankenstein: or, The Modern Prometheus*” також пов’язаний з процесом трансномінації міфоніма Прометей. Головний герой, студент-науковець, подібно античному Прометею вдихає життя у чутливу істоту – потворне та жахливе створіння. Віктор Франкенштейн був відповідальний за створення живої істоти, він також був покараний та заплатив за це своїм життям як і міфологічний герой Прометей. Іншими словами, цей випадок трансномінації пов’язаний з літературною алюзією, яка ґрунтується на порівнянні Прометея як творця життя (адже він згідно міфології вдихнув життя в людей) та Віктора Франкенштейна, який вдихнув життя у своє створіння.

Прикладом збереження експонента вихідної лексеми є міфонімічний вираз *Pandora*, який має форму “*Pandora*” та став власною назвою ювелірної фірми. Під час процесу трансномінації часто відбувається розширення значення, при якому слово через вживання в різних контекстах іноді набуває нових значень чи відтінків значення, що призводить до полісемії, тобто появи нових ЛСВ. Нові значення часто виходять на перший план, і завдяки цьому міфологеми набувають узуалізації.

Таким чином, ми бачимо, що внаслідок процесу трансномінації в

сучасній англійській мові виникають нові лексико-семантичні варіанти міфонімів. Вихідна форма міфонімічних виразів після надання вторинної номінації зазвичай залишається незмінною.

2.2 Деонімізація міфонімів

Міфоніми утворюють окреме ономастичне поле, що включає власні імена людей, тварин, рослин, які ніколи не існували. Вони представляють вербалізовані знаки культури завдяки процесу апеллятивізації або деонімізації, тобто переходу власного імені в розряд загальної назви. У тексті такий вираз збагачується певними ознаками, пов'язаними з визначенням місця його референта у даній культурі, що допомагає носієві мови відчувати себе частиною етносу, адже міфонімічний вираз завжди містить посилення на відому ситуацію. Також, виникають алюзії, інтертекстуальність, зв'язки з довкіллям, із загальним текстом. Необхідно зазначити, сприймання нової лексичної одиниці залежить від окремого мовця, його рівня ерудованості та особливостей національної культури.

Перейдемо до розгляду груп власних імен, які зазнають процесу апеллятивізації. Дослідники виділяють наступні категорії слів серед власних імен: топоніми, антропоніми, зооніми (клички тварин), хрематоніми (власні назви «унікального предмету матеріальної культури, зробленого або добутого руками людини), порейоніми (назви засобів пересування), товароніми (сортові та фірмові назви), хрононіми (власні назви історично важливого для людства або конкретної спільноти відрізка часу), але дослідницька увага буде сфокусована на міфологемах (найменування божеств, міфологічних персонажів). У проекції на міфологічну спадщину об'єктом ономастики виступають не імена людей, а міфологічних героїв і богів, які функціонують в сучасному контексті.

Як відомо, з давніх часів людина наділяла неживі предмети рисами живих істот не тільки для того, щоб описати оточуючий світ, а тому, що всі предмети виступали у її розумінні живими створіннями, що є раннім проявом метафоричності мислення. Як наслідок, первісна людина давала пояснення явищам, ще не доступним її розумінню, створюючи міфи, в яких міфологічні боги (наприклад, Зевс або Посейдон) акумулюють сили природи та виступають живими істотами.

Розглянутий приклад метафоричного мислення ілюструє явище апперцепції. Жан Піаже обґрунтував апперцептивну теорію, за якою нові ідеї вступають в асоціативний зв'язок з наявними ідеями, утворюючи понятійну матрицю (апперцептивну масу). Встановлена маса апперцепцій потребує акомодатії до нового досвіду в новому контексті [Піаже 1984, с. 190-191]. Німецький філософ та педагог І. Гербарт поділяє думку Ж. Піаже та розглядає цей термін як акт асиміляції знов потрапляючих у поле свідомості уявлень, за допомогою впливу складних ментальних, психологічних комплексів, що утворилися в минулому психічному досвіді [Гербарт 1940, с. 148-150].

Тобто, апперцепція – це процес сприйняття нової інформації крізь призму вже отриманого досвіду. Таким чином, реалізацію принципу апперцепції можна простежити на прикладі використання міфонімів у сучасних контекстах, коли щось нове – сучасна ситуація, осмислюється крізь призму минулого досвіду – міфічних сюжетів, які є культурною пам'яттю соціуму.

На основі метафоричності мислення наших пращурів науковці виділяють певні риси власних імен (онімів) та апеллятивів. Слід зазначити, що на думку В. М. Калінкіна власні імена: «...мають специфічну лексичну семантику, в якій виявляється, з одного боку, двоплановість семантики, з іншого – індивідуальність, зв'язок з конкретним одиничним об'єктом» [Калінкін 1999, с. 40]. Інакше кажучи, лінгвіст розглядає двоплановість власних імен як конкретність прямого значення та збереження в основі «семантичного шлейфу» первинного апеллятива.

Ідею про індивідуальність власних імен підтримує лінгвістка А. В. Суперанська, яка виділяє комплексний підхід до опису основних відмінностей між іменами власними і загальними: «Основні відмінні ознаки власного імені полягають в тому, що:

- 1) воно дається індивідуальному об'єкту, а не класу об'єктів, що мають межу, характерну для всіх індивідів, що входять в цей клас;
- 2) іменованій за допомогою власної назви об'єкт завжди чітко визначений, відмежований;
- 3) ім'я не пов'язане безпосередньо з поняттям і не має на рівні мови чіткої і однозначної конотації» [Суперанська 1973, с. 360].

Процес деонімізації представлений на прикладі слова *Themis* (Феміда, що позначає: “*Themis, in Greek religion, personification of justice, goddess of wisdom and good counsel, and the interpreter of the gods’ will*” [Britannica]. Це архісема власної назви у прямому значенні, що вказує на референта – богиню Феміду. Через асоціацію лексема використовується в юридичній сфері для найменування працівників правосуддя. В англійській мові для позначення правоохоронців використовують вираз *servants of Themis* (слуги Феміди), *priest of Themis* (жрець Феміди), а правоохоронний заклад – *court of justice*. Ми бачимо, що в розглянутих загальних назв юридичних термінів зберігається тісний зв'язок з образом давньогрецької богині Феміди.

Наступним прикладом утворення власних імен від імені грецького бога кохання *Amour* (Амур). Розглянемо додаткові семи власної назви в англійській мові, які не зберігають тісного зв'язку з референтом – богом *Amour*: 1) *white amour* (різновид риби); 2) *Amour river* (азіатська річка); 3) *amour paradise flycatcher* (вид птахів). Від слова *Amour* також утворюються численні лексико-семантичні варіанти, які включають етимон кохання: 4) *amorous scenes* (романтичні сцени); 5) *amorous twosomes* (пара закоханих); 6) *amorous relationship* (романтичні відносини) [Cambridge dictionary]. Лексема функціонує у сфері зоології, де представлена повна деонімізація, адже не виявлено в етимології назв жодного зв'язку з античним богом кохання

Amour. Однак, міфонімічні вирази, які позначають романтичні людські відносини зберігають тісний зв'язок з референтом – з образом бога кохання Амура.

Наступним прикладом є міфонім *Atlant* (Атлант). В античній міфології бог Атлант – це титан, брат Прометея. Це архісема власної назви у прямому значенні, що вказує на референта [Oxford dictionary]. Додаткові семи цієї ж власної назви *Atlant*: 1) особа, яка виконує важку роботу; 2) особа з почуттям відповідальності за важливу роботу. Через асоціацію за суміжністю лексема стає поширеною в науковому стилі. Міфологема Атлант функціонує в сфері: медицини – лексична одиниця *Atlas* позначає верхній шийний хребець; архітектури – *atlant* – це колона у вигляді чоловічої постаті, що підтримує перекриття будівлі, портик, балкон [Лукаш 2011, с. 43]. У значенні медичного терміна відбулась повна деонімізація, а в архітектурному терміні внаслідок зовнішньої подібності зберігається зв'язок з образом грецького героя міфів. У першому випадку відбулася повна втрата зв'язку з референтом, в другому слабкий зв'язок відчувається.

Яскравим прикладом деонімізації виступає міфонім *Narcissus* – це ім'я, яке за міфологією належало молодому юнакові, що був неймовірно вродливим. У нього були закохані багато юнаків і дівчат, але він зі зневагою відмовляв їм. Знехтувані звертаються до богів, аби ті покарали гордого юнака. Під час чергового полювання Нарцис бачить в річці своє відображення і закохується в самого себе, причому так сильно, що не може більше розлучитися зі своїм відображенням і вмирає від голоду і страждання. Коли німфи приходять за його тілом, на тому місці, де воно повинно було бути, виростає гарна квітка – нарцис.

Таким чином, ця одиниця *Narcissus* перейшла із розряду власних назв до загальних назв, в той час як міфонімічний вираз *Asus* так і залишився власною назвою. У відповідності із цим у сучасній англійській мові одиниця *Narcissism* означає “*too much interest in and admiration for your own physical appearance and or your own abilities...*” («занадто великий інтерес і захоплення

власним зовнішнім виглядом та / або здібностями...») [Cambridge dictionary]. Походження поняття “*narcissism*” як риси характеру, є безпосередньо пов’язаним з міфологічними уявленнями про Нарциса як самозакоханого юнака. У сучасній мові цю лексему використовується для позначення егоїстичної та самозакоханої людини.

Як ми розглядали раніше у контексті міфонімів з незмінною формою, виразним прикладом деонімізації є слово *Titan*, яке з латинської перекладається як «сини землі», а в давньогрецькій міфології вони є божествами другого покоління, дітьми Урана (неба) і Геї (землі). Їх шість братів і шість сестер-титанід, вступили в шлюб між собою і породили нове покоління богів: Прометей, Геліос, Муза, Лета. Згідно з античною міфологією Титани через війну були скинуті Зевсом у Тартар. З лінгвістичного погляду лексема “*Titan*” має значення: “*A person or thing of very great strength, intellect, or importance*” («дуже сильна, розумна або дуже важлива людина») [Oxford dictionary]. Процес переходу міфоніму з розряду власних назв до загальних ми спостерігаємо на даному прикладі: “*I don't feel strong enough any more to fight as a titan everyday.*” («Я не почуваю себе достатньо сильним аби битися як титан») [British Council corpora]. Тобто, в цьому прикладі титан виступає як еталон сили та непереможного створіння.

Таким чином, ми робимо висновки, що кожна міфологема зберігає свою двоплановість та водночас характеризується індивідуальністю, адже отримує в сучасному контексті нове конотаційне значення. Процес деонімізації міфонімічних виразів продемонстрував формування великої кількості лексем міфонімічного походження.

2.3 Словотвірні особливості міфонімічних одиниць

Завдяки мультимодальному характеру міфи інтегруються у різні галузі

науки у вигляді міфонімів і беруть участь у творенні нових лінгвальних одиниць. Заслуговує на окрему увагу більш детальний аналіз шляхів формування міфонімів. В приведеній таблиці ми розглянемо такі способи словотвору міфологем: префіксація, суфіксація, конверсія, семантична деривація, осново-складання. Метою аналізу постає питання словотвору міфонімічних виразів та визначимо найбільш продуктивний із них (див. Додаток А).

Як свідчать результати аналізу мовного матеріалу, найбільш продуктивним способом словотвору античних міфологем слугує спосіб суфіксації, який складає 65,1%, друге місце посідає засоби осново-складання – 19,95% та семантична деривація – 20% із 105 одиниць досліджуваного матеріалу. Третє місце займає спосіб префіксації, який складає 6,3% від всього обсягу матеріалу. Далі, два міфонімічні вирази утворені за допомогою префіксації та суфіксації, це становить 2,1% від загальної кількості прикладів.

Завдяки отриманим кількісним показникам, ми зосередимо увагу на суфіксації як найпродуктивнішому способі словотвору міфонімічних виразів. Особливо продуктивними у цьому відношенні є імена богів та полубогів. Необхідно зазначити, що для утворення іменників, прикметників та дієслів слугують суфікси, які є характерними саме для певної частини мови. Для утворення прикметників від міфонімів найбільш характерними є суфікси *-al*, *-ous* (наприклад, *musical*, *furious*). Для творення дієслів найчастіше використовується суфікс *-ize* (наприклад, *to bacchanalize*, *to penelopeize*). Прикладом утворення іменників виступають суфікси *-ist* та *ism* (*martianologist*, *narcissism*).

Розглянемо детальніше словотвір прикметників з міфонімічним походженням. Наприклад, прикметник *musical* (музичний) походить від слова *Muse* (Муза) утворився за допомогою суфікса *-al*. Богиня *Musey* у Древній міфології є захисницею мистецтв, її ім'я походить з давньофранц. *Muse* і безпосередньо з лат. *Musa*, з грець. *Mousa*, де вона мала значення «музика, пісня». Згідно з давньогрець. міфологією, Муза – це надихаюча богиня

конкретного поета [Online Etymology Dictionary].

Іншим виразним прикладом може слугувати прикметник *lethal* (летальний), який походить від імені ріки Лети, яка виступає міфічною річкою в підземному царстві Аїда. Якщо випити води з цієї річки, то людина забуває минуле. Давньогрецький етимон цього слова буквально означає «забудькуватість, забуття», від РІЕ кореня **ladh* – «бути прихованим» [Online Etymology Dictionary].

Наступним прикладом утворення прикметника за допомогою суфіксації є слова *hymenal* – «весільний», прислівник, що походить від імені бога шлюбу *Hymen*. У міфах він виступає як квітучий, жіночною красою юнаків, що вмирає в кольорі років у день шлюбу, в тузі про швидкоплинність юності і краси, і музею, його матір'ю. Таким чином, можливо, символізується втрата невинності та чистоти внаслідок шлюбу.

Багатим набором похідних є ім'я бога рослинності, вина і веселощів, покровителя виноградарства і виноробства Вакха, відомого в давньогрецькій міфології також під іменами Бахус і Діоніс. Від імені Бахуса за допомогою суфікса *-al* утворюється прикметник *bacchanal* – «вакханка, жерець Вакха, Бахуса, шанувальник Бахуса, п'яниця, кутила, гуляка» [Online Etymology Dictionary].

Прикладом утворення прикметника за допомогою суфікса *-ous* є слово *furious* (розсерджений), що походить від міфологеми *Furia* (Фурія). Фурія – з лат. *Furia* «насильницька пристрасть, лють, безумство». Фурії (серед греків також відомі під ім'ям Ерінії) – це колективне ім'я богинь помсти, відправлених з Тартару, щоб покарати злочинців. В англійській мові ця лексична одиниця має значення «гнівна жінка» [Cambridge Dictionary].

Іншим яскравим прикладом утворення прикметника за допомогою суфікса *-ous* є вираз *tantalous* (той, що містить тривалентний тантал), що походить від імені царя Тантала. У давньогрецькій міфології Тантал був лідійським чи фригійським царем, приреченим на вічні муки в Аїді, був покараний постійним голодом та спрагою. Ще одним прикладом утворення

прикметника від імені грецького бога є вираз – *uranous* (той, що містить шестивалентний уран). Даний прикметник походить від імені бога Урана, який у давньогрецькій міфології виступає уособленням неба, він був чоловіком Геї (землі), відноситься до найдавнішого покоління богів [Cambridge Dictionary].

Для творення дієслів найчастіше використовується суфікс *-ize*. Наприклад, дієслово *to bacchanalize* (бенкетувати, вдаватися до розгулу, оргій) походить від імені давньогрецького бога *Bacchus* (Вакх), який вважався грецьким богом вина і розгулу, пізніше відомий під ім'ям *Dionysus* (Діоніс). Існує думка, що лат. *Bacchus*, грець. *Bakkhos*, походить від лат. *bacca* («ягода, плід дерева або чагарник»). Також, вважається, що спочатку Вакх був Фракійським богом родючості [Online Etymology Dictionary].

Наступним прикладом дієслова, утвореного від міфоніма є *to penelopeize* (тягнути час), яке походить від імені *Penelope* (Пенелопа). Богиня Пенелопа була вірною дружиною в поемі Гомера «Одіссея», яка довго та віддано чекала на свого чоловіка. У сучасній англійській мові ім'я Пенелопи використовується для позначення вірної, добродісної дружини [CollinsDictionary; Online Etymology Dictionary].

Іншим яскравим прикладом утворення дієслів за допомогою суфіксу *-ize* виступає дієслово: – *to tantalize* – «мучитися, страждати», яке походить від імені давньогрецького царя *Tantal*, що був приречений на вічні муки; дієслово – *hypnotize* – «гіпнотизувати» утворилося від імені давньогрецького бога сна *Hypnos* [Cambridge Dictionary].

Іншими продуктивними суфіксами утворення іменників виступають – *ist* та *ism*: – *martianologist* – «марсовед, фахівець з Марсу», – *martialism* «войовничість», які є лексичними одиницями, що походять від імені бога війни Марсу; іменники *narcissism* – «нарцисизм» та *narcissist* – «нарцис» утворилися від імені юнака *Narciss*, який закохався в своє власне відображення у воді [Словник античної міфології 1992, с. 50].

Прислівники утворюються за допомогою суфіксів *-ly*. Приведемо приклад прислівника, що утворюється за допомогою даного суфіксу:

– *martially* – «войовничо», що походить від імені бога війни Марсу. Від міфоніма *Furia* (Фурія) також утворюється прислівник *furiously* (шалено, гнівно), адже *Furia* – це колективне ім'я богинь помсти та гніву [Online Etymology Dictionary].

Також, прислівник *fortunately* (на щастя, завдяки щасливому випадку) утворюється завдяки суфіксу *-ly*. Слово етимологічно походить від імені *Fortune* (Фортуна), що у давньогрецькій міфології символізує божество випадку, богиня удачі та долі [Cambridge Dictionary]. Прикладом утворення прислівника за допомогою суфіксу *-ly* є вираз *tantalizingly* (високою мірою, виключно), що походить від імені давньогрецького царя Тантала [Online Etymology Dictionary].

Отже, міфологеми є дериваційно продуктивними мовними одиницями, оскільки вони беруть участь у творенні нових лінгвальних одиниць. Ця особливість дозволяє використовувати міфологеми для номінації предметів та явищ сучасного світу. Зазвичай міфологема використовується, аби наголосити та підкреслити конкретну, найвиразнішу рису, яка була характерною герою або богу античного світу. Результати роботи дають підстави вважати, що такі методи словотвору як суфіксальний, осново-складання та семантична деривація виступають як найбільш продуктивні.

2.4 Фразеологізми з міфонімічними компонентами

Фразеологізми представляють мовні одиниці, які репрезентують яскраві національно-культурні особливості. Природа їх значень тісно пов'язана з фоновими знаннями, практичним досвідом, з культурно-національними традиціями народу-носія мови. Ця думка пояснюється тим, що відбувається процес експлікації культурної значущості мовної одиниці на основі співвіднесення її символічного прочитання, прототипної ситуації з

культурними знаннями, в тому числі і релігійно-міфологічними знаннями, що є частиною культурної компетенції німецької мови [Кононова 2001, с. 213]. Таким чином, лексичні та фразеологічні одиниці відіграють особливу роль у формуванні мовної картини світу.

Розглянемо приклади сталих виразів з міфонімічним компонентом. Яскравим прикладом фразеологізму з міфологічним походженням є *Riddle of the sphinx* (Сфінксова загадка). У давньогрецькій міфології Сфінкс – це “*monster of Greek mythology having a lion's (winged) body and a woman's head*” («чудовисько грецької міфології, що має левове (крилате) тіло та жіночу голову; вона підстерігала мандрівників у Фівах і пожирала тих, хто не міг відповісти на її питання») [Etymology online].

Цей вираз пов'язаний з міфом про Едіпа, який дістався міста Фіви, але на своєму шляху зустрів Сфінкса. Чудовисько загадувало загадку кожному перехожому, якщо людина не давала правильну відповідь, то Сфінкс скидав її зі скелі на гостре каміння. Тільки Едіп зміг дати правильну відповідь на його запитання («Хто вранці ходить на чотирьох ногах, вдень – на двох, а ввечері – на трьох?»). Правильна відповідь – це людина, яка на початку життя пересувається на чотирьох ногах (немовля повзає навколішки), у дорослому житті людина ходить на двох ногах, а у похилому віці людина спирається на палицю під час ходи.

У сучасності вираз Сфінксова загадка використовують для опису важко вирішуваної, таємничої задачі [Мифы и легенды народов мира]. Наведемо приклад використання даного фразеологічного міфоніму: “*You needed to solve the riddle of the Sphinx to pass into the tomb or pyramid*” («Тобі потрібно було вирішити Загадку Сфінксу, аби увійти у гробницю або піраміду») [British Council Corpora]. Як відомо, входи у гробниці фараонів завжди мають надскладне завдання – знайти вірний шлях – для того щоб дістатися скарбів та віднайти зворотній вихід назовні з заплутаних лабіринтів. Тому, в наведеному прикладі фразеологізм *the Riddle of the sphinx* має значення надскладної задачі.

Яскравим прикладом фразеологізму з міфонімічним компонентом

служує вираз *Gordian knot* (Гордіїв вузол) – “*a difficult problem or situation*” («складна чи нерозв'язна проблема або ситуація»). Згідно з грецькою легендою, ставши правителем Фрігійського царства, Гордій зробив пам'ятний подарунок храму – свій віз. Але віз була прив'язан до вівтаря настільки складним і заплутаним вузлом, що ніхто не міг його розв'язати. Тоді, з'явилося пророцтво, що весь світ підкориться тій людині, яка вирішить завдання заплутаного Гордієва вузла – він створить найбільшу імперію. Коли столиця Фрігії була підкорена, Олександром Македонським, йому спало на думку легке, але своєрідне рішення. Він дістав свій меч і розрубав вузол.

Як сказав тоді сам полководець, якщо неможливо розв'язати, то потрібно розрубати, тобто підійти до проблеми не так як інші люди, а подивитися на неї під іншим, новим кутом. Тобто, якщо ситуацію не вдається вирішити звичним методом, то слід вжити радикальних і неординарні заходи.

Звідси походить ще один фразеологічний вираз *cut the Gordian knot* (розрубати Гордіїв вузол) – “*solve a difficult problem in a quick, dramatic way.*” («прийняти швидке і сміливе рішення складного питання»). Отже, вираз «розрубати Гордіїв вузол» позначає «вийти зі складного і, здавалося б, безнадійного труднощі за допомогою будь-якого оригінального і нового рішення» [Etymology dictionary].

Наступним прикладом фразеологізму є *Ariadne's thread* (нитка Аріадни), це «дороговказна нитка, керівна думка, спосіб, що допомагає вийти з скрутного положення, вирішити важке, запутане питання» [Thesaurus dictionary]. Вираз отримав своє значення завдяки через давньогрецьку легенду про Тесея, який вирішив вирушити до Лабіринту, де напівбик-напівлюдина Мінотавр кожні сім років пожирав сім дівчат та хлопців. Він задумав вбити чудовисько, в чому йому допомогла Аріадна. Вона подарувала герою гострий меч та клубок ниток, завдяки яким він подолав це випробування і благополучно вибрався з лабіринту. Таким чином, *Ariadne's thread* позначає те, що допомагає розв'язати якесь важке, запутане питання, вийти з скрутного становища [Фразеологічний довідник].

Іншим прикладом використання фразеологізму є *Panic fear* (панічний страх), що позначає несвідомий, раптовий страх, який охоплює людину. Етимологія виразу пов'язана з давньогрецькою міфологією: “«*Panic*» comes from the name of the Greek god Pan, who supposedly sometimes caused humans to flee in unreasoning fear” («“Панічний” походить від імені грецького бога Пана, який нібито іноді змушував людей тікати в безпричинному страху»). Пан, грецький бог лісів і полів, був джерелом таємничих звуків, які викликали заразливий, безпідставний страх у тварин, людей в самотніх місцях. Коли порушували його відпочинок, Пан страшенно гнівався, наганяючи на людей жах. Подорожуючи люди лякалися, і серед них виникала паніка [Oxford dictionary].

Виразним прикладом також є *(to be placed) under the aegis* (бути під егідою), який позначає знаходитись під захистом. Адже, за грецькою легендою саме Зевс мав міцний щит, який називався егіда. Цей меч був зроблений Гефестом як символ захисту богів [Etymology dictionary]

Ідіома *to mount Pegasus* (осідлати Пегаса) має значення «зробитися поетом, заговорити віршами, надихнутися, займатися поезією». Пегас вважався конем муз, а пізніше його вважали і конем поетів. Звідси і виник образний вислів «осідлати Пегаса», що означає: стати поетом, заговорити віршами. Можливо, що звідси бере свій початок вираз «сісти на свого коника», тобто заговорити на свою улюблену тему. У тому ж значенні вживається і вираз «піднятися на Парнас». Парнас – це гора в центральній Греції, яка є священною для Аполлона та Муз, тому ця гора символізує поезію. Музи були покровительками різних видів мистецтва та наук. Таким чином, коли хочуть сказати, що до людини зійшло натхнення, кажуть, що його відвідала або до нього злетіла муза [Фразеологічний словник].

До фразеологізмів з міфологічними компонентами належить *Ship of Theseus* (Корабель Тесея) – це вираз, головна думка якого: «Якщо всі складові частини вихідного об'єкта були замінені, чи залишається об'єкт тим же

об'єктом». Цей ідіоматичний вираз пов'язаний з історією корабля Тесея, який зберігали афіняни до епохи Деметрія Фалерського, і щорічно відправлявся зі священним посольством на Делос. Під час ремонту в ньому поступово замінювали дошки, до тих пір, поки серед філософів не виникло питання, чи той це ще корабель, чи вже інший, новий? Окрім того, постає ще одна запитання: в разі спорудження зі старих дощок іншого корабля, який з них буде справжнім? Тобто, даний фразеологізм містить у собі риторичне запитання: чи залишається предмет справжнім, якщо змінити усі його компоненти?

Наступний ідіоматичний вираз, пов'язаний з міфами це – *Fortune's wheel* (Колесо Фортуни). У давньогрецькій міфології Фортуна – богиня сліпого випадку, щастя і нещастя. Вона зображувалася з пов'язкою на очах, що стоїть на кулі або колесі і тримає в одній руці кермо, а в іншій – ріг достатку. Кермо вказував на те, що Фортуна управляє долею людини, ріг достатку – на добробут, достаток, який вона може подарувати, а куля або колесо підкреслювали її постійну мінливість. Фразеологізм позначає справу випадку, сліпе щастя, концепція мінливої природи долі, яка розпоряджається життям людини.

Іншими прикладом міфологічного фразеологізму є *Sisyphean labour* (Сізіфова праця) – “*is a pointless, fruitless, and unrewarding task that must be repeated over and over again; and endless task*” («це безглузде, безрезультатне і невдячне завдання, яке потрібно повторювати знову і знову; і нескінченне завдання») [Idioms online]. За грецьким міфом коринфійський цар Сізіф був за образу богів засуджений Зевсом на тяжку кару: він мусив викочувати на високу гору камінь, який, досягши вершини, щоразу скочувався вниз [World Wide Words]. Таким чином, *Sisyphean labour* має значення безплідної, виснажливою фізичної праці, яка не приносить ніякого результату або рутинна розумова праця.

Наступним прикладом фразеологізму є *The torments of Tantalus* (Муки Тантала). Згідно з давньогрецькою міфологією Тантал був “*a king who for his*

crimes was condemned in Hadesto stand in water that receded when he tried to drink, and with fruit hanging above him that receded when he reached for it” («Гантал був царем, який був засуджений за викрадення амброзії, нектару та вбивство власного сина в Аїді. Стоячи по шию у воді, він не може дістати води і, спостерігаючи біля себе розкішні плоди, не може дістати їх»). Як тільки він відкриває рот, щоб зачерпнути води, або піднімає руки, щоб зірвати плід, вода витікає і гілка з плодами відхиляється. Цей фразеологічний вираз означає страждання, яких зазнає людина від усвідомлення близькості бажаної мети і неможливості її досягти [The Free Dictionary].

Іншим відомим фразеологізмом є *Procrustean bed* (Прокрустове ложе) має значення – “*violently making conformable to standard*”, («насильно робити відповідність до стандарту»). Даний міфонім походить від імені Прокруста, міфічного розбійника Аттики, який викрадав мандрівників, прив'язував їх до свого ліжка і витягував кінцівки або вкорочував, щоб вони підходили за розміром до його ліжка [Etymology online]. Даний фразеологізм використовують для позначення міри, шаблону, під який підганяють існуючі факти, явища та події.

2.5 Лінгвопрагматичні особливості міфонімів у сучасних мовних контекстах

Міфонімічні вирази представляють одиниці мовної свідомості, що мають подібну і ціннісну складові, характеризуються повторюваною апеллятивністю в різнодікурсних текстах. Дані лексичні одиниці відносяться до прецедентних одиниць (прецедентні імена). Як зазначає Є. Є. Голубкова, всі частотні прецедентні імена виконують функцію семантичного «тригера», а саме запускають «механізм обчислення значення висловлювання завдяки метонімічно «вихваченню» типових властивостей ситуації», у вигляді якого

сприймається те чи інше прецедентне ім'я [Голубкова 2016, с. 198-206].

Також маємо зауважити, що міфоніми дають змогу мовцю інтерпретувати дійсність за допомогою міфонімічних прототипів, використовуючись у певних контекстах. В рамках нашого дослідження ми розглянемо дискурси, в яких використовуються міфологеми, та їх частотність використання на основі “*British National Corpus*” (BNC). BNC демонструє діаграми функціонування певної лексичної одиниці у таких сферах вживання: *spoken, fiction, magazine, newspaper, non-academic, academic, miscellaneous*. В поданих таблицях розглядаються контексти використання міфонімів – *discourse*, підрахунок частоти або кількості випадків функціонування лексичної одиниці в корпусі – *frequency (freq)*, частота використання знаку на мільйон – *per mil*.

Фокус цього підрозділу направлено на дослідження функціонування міфологем, що походять від власних імен давньогрецьких богів, адже вони характеризуються широким та зростаючим трансномінативним потенціалом.

В рамках нашого дослідження ми розглянемо 10 найбільш частотно-вживаних міфонімів, які постають як стійкі образи та рольові моделі у сучасності, що зумовлює частотну апеляцію до них у минуле. Дані міфологічні образи наділені широким колом характерних рис, а отже постають продуктивними у формуванні лексичного складу англійської мови: *Hercules, Zeus, Prometheus, Cupid, Persephone, Achilles, Apollo, Venus, Penelope, Neptune*. Розпочнемо аналіз з міфонімічної одиниці *Hercules*. Таблиця частотності використання міфоніму *Hercules* приведена нижче.

Згідно статистичних даних, найчастіше міфонім *Hercules* функціонує в газетному, неакадемічному та академічному англомовному дискурсі. Наприклад, лексична одиниця *Hercules* функціонує в газетному дискурсі, в якому виступає позначенням американського військово-транспортного літака: “*Twenty-five years ago the Royal Air Force took delivery of its first Hercules Aircraft, and since then it's proved its worth time and time again. The Hercules*

carried out vital wartime duties in the Falklands and the Gulf” [The Art Newspaper]. В даному випадку міфонімічний вираз використаний для позначення американського військово-транспортного літака середньої і великої дальності. На наш погляд, розробник, даючи назву літальному апарату, наголошує на його потужності та натякає на подвиги, на якій спроможний літак.

Таблиця 2.1

Частотність використання міфологеми *Hercules*

DISCOURSE	FREQ	PER MIL
SPOKEN	2	0.20
FICTION	22	1.38
MAGAZINE	19	2.62
NEWSPAPER	142	13.57
NON-ACADEMIC	64	3.88
ACADEMIC	57	3.72
MISCELLANEOUS	46	2.21

Іншим прикладом слугує використання вищезазначеної міфонімічної одиниці в неакадемічному контексті, що позначає сузір'я зірок: “...*On the whole Hercules is rather a barren constellation, but it is at least graced by the presence of these two splendid globular*” [Moore 1990, p. 13-15]. Як ми зазначали раніше, в сузір'ї Геркулеса можна розрізнити характерну геометричну фігуру міфонімічного героя Геркулеса – дві великі трапеції з маленьким основами, що знаходяться одна на інший. Завдяки уяві стародавніх греків, вони бачили гігантську фігуру міфічного героя Геркулеса в цій геометричній фігурі з розташованими поблизу неї групами слабких зірок. Таким чином, найменування одного з найбільших сузір'їв було створено завдяки прообразу Геркулеса [Легенды и мифы о созвездиях].

Далі розглянемо частотність використання виразу *Zeus* в різних контекстах. Таблиця частотності використання міфонуіму *Zeus* приведена нижче. Враховуючи частотність функціонування міфонуімічного виразу *Zeus*, найчастіше це слово використовується мовцями у академічному, неакадемічному дискурсах.

Таблиця 2.2

Частотність використання міфологеми *Zeus*

DISCOURSE	FREQ	PER MIL
SPOKEN	2	0.20
FICTION	11	0,69
MAGAZINE	2	0,28
NEWSPAPER	2	0,19
NON-ACADEMIC	38	2,30
ACADEMIC	55	3.59
MISCELLANEOUS	14	0,67

Яскравим прикладом вторинної номінації у художній літературі є уривок з книги Дж. Фаулза, в якому міфологема позначає всезнаючу людину: *“He sipped his tea. “If you question Hermes, Zeus will know”. “I’m afraid my colleague was tactless. You no doubt found out all about me ””* [Fowles 1988, p. 72-75]. Герой книги Дж. Фаулза посилається на Зевса, адже цей всемогутній бог Давньої Греції. Оскільки, верховний бог Пантеону мав безмежну владу над усіма створіннями Всесвіту, то приховати від нього неможливо було нічого. Більш того, Гермес був сином Зевса, а також його посланцем та найшвидшим з усіх богів, тобто найголовніший бог з легкістю дізнавався будь-яку інформацію завдяки Гермесу. Отже, в уривку з книги пояснюється, що третя особа дізналася про головного героя роману Ніколаса Ерфе завдяки колезі, що виступає у ролі посланця з інформацією.

Наступним прикладом використання у академічному дискурсі є використання міфонімічної одиниці у первинній номінації: “*The father of Hercules was Zeus himself and his mother, Alcmene, a mortal queen*” [Graham 1991, p. 37-158]. В даному прикладі міфонім не має семантичної трансформації та використовується у буквальному значенні, адже посилається на стародавній міф про походження Геракла та Зевса як богів Олимпу.

Далі розглянемо частотність використання міфологеми *Prometheus* в різних рубриках.

Таблиця 2.3

Частотність використання міфоніму *Prometheus*

SECTION	FREQ	PER MIL
SPOKEN	0	0.00
FICTION	8	0,50
MAGAZINE	7	0,96
NEWSPAPER	0	0,00
NON-ACADEMIC	6	0.36
ACADEMIC	8	0.52
MISCELLANEOUS	7	0,34

Згідно статистичних даних, найчастіше міфонімічний вираз *Prometheus* функціонує в художній літературі, публіцистичному, неакадемічному, академічному англомовному дискурсі. Наприклад, лексична одиниця *Prometheus* функціонує в публіцистичному дискурсі, в якому виступає позначенням щорічної літературної премії, що вручається *Libertarian Futurist Society* за вільнодумну фантастику творам: “*The British Museum Press launched its Prometheus award in 1991 with the aim of encouraging young scholars to produce work which crosses disciplinary boundaries or examines events over a wide time scale*” [The Art Newspaper]. Літературна премія названа на честь бога Прометея, який вдихнув у людину життя. Ми можемо провести паралель між Прометеєм і письменниками, які надають сенс життю, збагачують його,

відкриваючи новий світ перед духовним поглядом людства і нові шляхи в мистецтві.

Наступним прикладом використання міфоніму *Prometheus* є уривок із книги Д. Уїлтроу: “*The original decline from the primeval Golden Age was explained by the myth of **Prometheus**, which has points of resemblance to the Hebrew myth of 'The Fall' described in Genesis*” [Whitrow 1990, p. 19-20]. В даному прикладі міфологема не має семантичної трансформації та зберіг оригінальне значення. У зазначеному прикладі мова йде про міф, в якому Прометей виліпив людину з глини та викрав вогонь з небес, за що і був покараний всемогутнім Зевсом.

Далі розглянемо частотність використання міфоніму *Cupid* в різних контекстах.

Таблиця 2.4

Частотність використання міфологема *Cupid*

SECTION	FREQ	PER MIL
SPOKEN	0	0.00
FICTION	21	1,32
MAGAZINE	12	1,65
NEWSPAPER	13	1,24
NON-ACADEMIC	7	0.42
ACADEMIC	7	0.39
MISCELLANEOUS	15	0,72

Згідно статистичних даних, найчастіше міфонімічний вираз *Cupid* функціонує в художній літературі, публіцистичному та різнобічних англомовних контекстах. Наприклад, лексична одиниця *Cupid* функціонує в контексті художньої літератури, в якому позначає людину, що поєднує двох закоханих людей, виступаючи у ролі посередника між ними: “*Has something been going on in my kitchen? That fellow you call **Cupid** has been flapping his wings and shooting his arrows?*” Як відомо, Купідон є богом кохання, тому, коли

людину порівнюють або називають Купідомом, це означає, що вона за допомогою «стріл кохання» влучає у серця людей та об'єднує їх [Macgregor, Surrey 1993, p. 250].

Іншим прикладом слугує використання вищезазначеної міфонімічної одиниці в публіцистичному контексті. Міфонім *Cupid* використано також у значенні бога кохання, або власне кохання. Герої статті страждають від психічних розладів, тому автор вказує, що вони потребують скоріш лікарської допомоги, аніж романтичних переживань: “*It is not **Cupid** that they need but the attentions of a sympathetic psychotherapist. Amanda Harris plays her as a termagant who steams about like the mad woman in the attic, her face set in a perpetual lockjawed scowl. This Katherine bites the heads off rag-dolls and threatens her sister Bianca with a pair of pinking shears*” [Daily Telegraph].

Розглянуті приклади дають змогу зробити висновок, що найбільше античні міфологеми функціонують у неакадемічному, академічному дискурсах та художній літературі, що зумовлено широкою апеллятивністю мовних одиниць.

Наступним прикладом функціонування міфоніму у різних рубриках є *Persephone*.

Таблиця 2.5

Частотність використання міфонімічного виразу *Persephone*

SECTION	FREQ	PER MIL
SPOKEN	0	0.00
FICTION	18	1,13
MAGAZINE	3	0,41
NEWSPAPER	2	0,19
NON-ACADEMIC	8	0.48
ACADEMIC	8	0.52
MISCELLANEOUS	7	0,34

Міфонім *Persephone* є найчастотнішим у художньому, академічному та неакадемічному контекстах. Яскравим прикладом функціонування в контексті художньої літератури виступає цитата з книги “Myths, gods and fantasy: a sourcebook” Памели Еллердайс: “*Demeter had various consorts and was noteworthy for attempting to refuse the mighty Zeus when she was engaged in seeking her abducted daughter, **Persephone**. While she wandered the earth all the crops withered, and Zeus, so that men would not starve, arranged for **Persephone** to return to her*” [Allardice 1990, p. 30]. В уривку йде мову про Деметру, грецьку богиню рослинності і плодючості, яка дала людству перше насіння пшениці і навчила його обробляти ґрунт і робити хліб із зерна. Як відомо з цитати, вона мала багато чоловіків, але відмовила у шлюбі Зевсу. Тоді, всемогутній Зевс вирішив вкрасти доньки Деметри – Персифону. В даному прикладі міфонімічний вираз не має семантичної трансформації та зберіг буквально значення.

Цікавим на нашу думку є приклад функціонування виразу у неакадемічному контексті. Міфонім *Persephona* фігурує у книзі, яка досліджує історію грецького мистецтва – “A shorter history of Greek art” М. Робертсона: “*They were found in Rome, where they were presumably brought in antiquity. Both, but particularly the Boston, show stylistic likeness to small, pretty reliefs in terra cotta dedicated to **Persephone** and Aphrodite at Locri in South Italy; and this may well be their place of origin, though the Ludovisi might be the work of a sculptor from mainland or eastern Greece*” [Robertson 1992, p. 1-89]. У наведеному контексті описується скульптурні надбання стародавньої Греції, які були присвячені богині Персефоні. Слово *Persephona* в даному прикладі не зазнає семантичної трансформації та зберігає оригінальне значення.

Наступним прикладом функціонування міфологеми у різних рубриках є *Neptune*. Таблиця частотності використання міфоніму *Neptune* приведена нижче.

Згідно статистичних даних міфонімічний вираз *Neptune* постає одним з найуживаніших у мові. Даний міфонімів часто виступає у рубриці «різне»,

неакадемічному, публіцистичному та академічному контекстах. Наведемо приклад функціонування слова Neptune у рубриці «різне»: “*The rationalism of the eighteenth century, together with the discovery of two more planets (Uranus in 1781 and Neptune in 1839) eventually relegated astrology to the absurd*” [Logan 1988, p. 78-79].

Таблиця 2.6

Частотність використання міфонуіму Neptune

SECTION	FREQ	PER MIL
SPOKEN	3	0,41
FICTION	20	1,32
MAGAZINE	38	2,80
NEWSPAPER	24	1,51
NON-ACADEMIC	39	2,83
ACADEMIC	21	1,33
MISCELLANEOUS	42	2,90

Варто зазначити, що найменування космічних тіл традиційно пов’язано з античними героями, що мають міфонімічне походження. У античній міфології Neptune виступає в ролі бога морей та океанів: “*Neptune is the Roman god of the sea, son of Saturn, brother of Jupiter, later identified with Greek Poseidon*” [Online Etymology Dictionary]. Таким чином, восьма планета від Сонця отримала свою назву завдяки своїм фізичним умовам, які асоціюються з водним середовищем. Наприклад, в атмосфері присутні водень, гелій, вуглеводень та азот, також є велика кількість водяного, аміачного та метанового льоду, який створює синю димку.

Наведемо інший приклад функціонування міфологеми Neptune у неакадемічному контексті. У щотижневому науково-популярному журналі “New Scientist”, де публікуються поточні дослідження в науці і технології для широкого кола читачів йде мова про науково-технічне відкриття у Інституті електрозварювання ім. Євгена Патона НАН: “*The Paton Institute of Welding in*

Kiev has made two automatic welders for pipeline builders, and a device for wet welding appropriately called: «Neptune»”. Даний пристрій використовується під час гіпербаричного зварювання, процесу зварювання при підвищеному тиску, що проводиться зазвичай під водою [Keats 2005, p. 300]. Застосування гіпербаричного зварювання різноманітно – воно використовується для ремонту суден, морських нафтових платформ і трубопроводів [Cary, Helzer 2005, p. 677-681]. Отже, міфонімічний вираз зазнав семантичної трансформації для найменування технічного пристрою, який застосовується під водою. Таким чином, прослідковується етимологічний зв’язок підводного пристрою з богом води, хмар, дощу та океанів – Нептуном.

Наступним прикладом функціонування міфонуіму у різних рубриках є *Achilles*.

Таблиця 2.7

Частотність використання міфологеми *Achilles*

SECTION	FREQ	PER MIL
SPOKEN	8	0.80
FICTION	10	0,63
MAGAZINE	22	3,03
NEWSPAPER	63	6,02
NON-ACADEMIC	28	1,70
ACADEMIC	29	1,89
MISCELLANEOUS	40	1,92

Міфонім *Achilles* найчастіше функціонує в публіцистичному, академічному, неакадемічному контекстах та в різних рубриках. З огляду на досліджувані контексти вираз *Achilles* зазвичай вживається для позначення частини тіла *Achilles heel (tendon)* – Ахілесова п’ята. В британському таблоїді розповідається про тактику гри у бейсбол: “*There's an art to tackling and it's*

nothing to do with the elbows in faces, eye-poking, testicle-grabbing and raking opponents down their Achilles tendons that he talks about” [Mirror UK]. У даному контексті назва частини тіла позодить від імені хороброго та сильного героя Троянської війни – Ахілеса. Згідно античним міфам, Ахілесова п’ята позначає вразливе місце на тілі: *“one vulnerable spot of the Greek hero Achilles, whose mother held him by the heel when she dipped him in the River Styx to render him invulnerable”* [Etymology Online Dictionary]. Тож, у вищезгаданому прикладі вираз *Achilles* вживається для того, щоб продемонструвати тактику гри, яка не схвалюється.

Наступним прикладом функціонування слова *Achilles* у публіцистичному контексті виступає цитата з книги Джона Джонса, професора поетики в Оксфорді. Вчений досліджує спадщину Достоевського під кутом зору «оповідної техніки і мовних тонкощів»: *“The wrath of Achilles doesn't work like Dostoevsky's novel at all, and not because it's an old tale”* [Jones 1983, p. 14]. В уривку автор порівнює новелу Ф. Достоевського «Злочин і кара» з міфом «Гнів Ахілеса». На думку Дж. Джонсона твір «Злочин і кара» характеризується як трилер: *“though if Crime and Punishment really is the king of thrillers then there's something unique to remark in it and even to wax a bit pompous about ... The truth is, not all exciting stories are properly thrillers”*.

В той час, як сюжет міфу про гнів Ахілеса розповідає про втрату військової здобичі, троянської полонянки Брисеїди, що викликала гнів Ахіллеса і спричинило його відмову в участі війни на стороні греків проти троянців. Тобто, оксфордський професор порівнює події новели, в якій студент Родіон Романович Раскольников вбив лихварку Олену Іванівну, та героїчний міф про розгортання війни між троянцями та греками. Таким чином, в другому прикладі міфонімічний вираз не зазнає семантичної трансформації та виступає у буквальному значенні.

Наступним прикладом функціонування міфоніму у різних рубриках є *Apollo*. Таблиця частотності використання міфоніму *Apollo* приведена нижче.

Міфонім *Apollo* найчастіше функціонує у академічному, неакадемічному контексті та урізних рубриках. Яскравим прикладом функціонування у академічному контексті є цитата з книги М. Робертсона про історію грецького мистецтва: “*The hair is like Apollo's, and it is particularly in the incisive detail of the head that one*” [Robertson 1992, p. 1-89]. В уривку йде мова про статую скульптора Поліклета з Аргоса, який прагнув передати красу гармонійно складеного, прекрасного людського тіла. Автор порівнює зовнішність скульптури з Ахіллесом, який постає взірцем краси та сміливості.

Таблиця 2.8

Частотність використання міфологеми *Apollo*

SECTION	FREQ	PER MIL
SPOKEN	12	1,20
FICTION	24	1,51
MAGAZINE	35	4,82
NEWSPAPER	51	4,87
NON-ACADEMIC	68	4,12
ACADEMIC	72	4,70
MISCELLANEOUS	60	2,88

Іншим прикладом функціонування міфонімічного виразу *Apollo* є уривок з інтерв'ю “Fox FM News: radio programme” [Radio Foxnews], в якому порівнюються Welsh National Opera та Apollo theatre: “*I mean for instance, there was a show at the Apollo about six months ago which was Lettuce and Lovage...There are some fantastic opera companies about six months...would not fill somewhere like the Apollo, who are just perfect for, for us*”. Спікер говорить про те, що деякі театральні вистави не можуть відбуватися у Welsh National Opera, в той час як театр Apollo є ідеальним. Назва лондонського театру Apollo етимологічно походить від імені грецького бога Аполлона, який вважається

богом музики, поезії та медицини: “*Olympian deity, god of music, poetry, medicine*” [Etymology Online Dictionary]. Таким чином, театр отримав назву оскільки спочатку був сконструйований як місце для музичних розваг.

Наступним прикладом функціонування міфоніму у різних рубриках є *Venus*. Таблиця частотності використання міфоніму *Venus* приведена нижче.

Одним з найчастотніших міфонімів у сучасній англійській мові виступає слово *Venus*. Найбільш вживаним вираз є у академічному, неакадемічному, публіцистичному контексті та в художній літературі.

Таблиця 2.9

Частотність використання міфологеми *Venus*

SECTION	FREQ	PER MIL
SPOKEN	16	1,61
FICTION	50	3,14
MAGAZINE	57	7,85
NEWSPAPER	49	4,68
NON-ACADEMIC	81	4,91
ACADEMIC	212	13,83
MISCELLANEOUS	40	2,11

Розглянемо приклад вживання міфонімічного виразу *Venus* в академічному контексті. Британсько-австралійський філософ науки А. Чалмарс у своїй книзі про філософію та історію науки зазначає: “*This precisely what was involved when Copernicus's theory was retained and the naked-eye observation that Venus does not change size appreciably during the course of the year*” [Chalmers 1980, p 1-12]. Тобто, розмір планети Венера помітно не змінюється при спостереженні неозброєним оком. В даному прикладі вираз функціонує для позначення космічного тіла – другої від сонця планети. Як ми раніше зазначали, космічні планети отримали свої

найменування завдяки грецьких божествам. Її назвали її на честь римської богині краси та кохання.

Цікаво відзначити, що Венера – це єдина планета, яка отримала назву на честь жінки. За грецькою міфологією Венера була богинею краси та любові [Etymology dictionary]. Можемо припустити, що назва етимологічно походить від імені богині, адже Венера вирізнялася неземною красою, а Венера-планета є найбільш яскравим об'єктом земного неба після Сонця та Місяця.

Іншим прикладом функціонування у мові міфоніму *Venus* є уривок з посібника балетмейстера Дж. Лоусона. Автор пояснює у своїй книзі про те, що танцюристи повинні розповісти свою історію по-різному, і зображуючи героя через його настрій, емоції, дії: “*In his The Loves of Mars and Venus the dancers had to tell their own story in different ways*” [Lawson 1991, p. 54]. Балет розповідає історію кохання Венери, богині кохання, і Марса, бога війни, та помсти, яку здійснив їм її чоловік Вулкан. Він спирається на класичну міфологію, але сучасних пристрастей багато, і його безпосереднім джерелом була п'єса Пітера Ентоні Мотте «Любов Марса та Венери», написана в 1695 році. Тож, в даному прикладі міфонімічний вираз не зазнає семантичної трансформації і має буквальне значення.

Наступним прикладом функціонування міфологеми у різних рубриках є *Penelope*.

Таблиця 2.10

Частотність використання міфоніму *Penelope*

SECTION	FREQ	PER MIL
SPOKEN	5	0,50
FICTION	196	12.32
MAGAZINE	25	3.44
NEWSPAPER	17	1.62
NON-ACADEMIC	1	0.67
ACADEMIC	8	0.52
MISCELLANEOUS	34	1.63

Міфонімічний вираз *Penelope* функціонує найчастіше у художній літературі, різних рубриках та публіцистичному контексті. Виразним прикладом слугує цитата з книги Н. Джанет: “*Penelope Huntley looked at him in amazement, with dawning understanding...she was alive and the amusing lively, feminine creature*” [Janet 1991, p. 13]. На нашу думку, автор зображає героїню Пенелопу, використовуючи праобраз дружини Одисея. Як відомо з міфів, Пенелопа чекала на чоловіка понад 20 років, поки Одисей воював. Тобто, такі риси як співчуття, душевна силу та вірність властиві обом жінкам, тому героїня книги Н. Джанет отримала ім'я Пенелопа за свою схожість на дружину персонажа грецької міфології.

Іншим яскравим прикладом функціонування міфонімічного виразу *Penelope* є уривок зі статті у Британській газеті. У статті дається пряме порівняння героїні з Пенелопою, дружиною Одисея: “*His landlady, Penny (a slatternly version of Odysseus's Penelope), treats Sya as a substitute for her missing soldier-husband...*” [The Guardian]. Господиня Пенні піклується та оточує незнайомку Сіа турботою, якою мав би бути оточений її чоловік. Таким чином, автор навмисно створює пряму асоціацію з грецькою героїнею Пенелопою – Пенні досі чекає на свого зниклого чоловіка-солдата. На нашу думку, цей прийом використовуються для доповнення образу господині Пенні і робить його більш «живим».

У результаті дослідження найуживаніших міфонімічних виразів було сформовано власний погляд на фактори, які зумовлюють частотність функціонування певних міфологем. Такі міфоніми як *Venus*, *Hercules*, *Penelope*, *Achilles* та *Neptune* найчастіше слугують праобразами для найменування персонажів або предметів у академічному, неакадемічному, художньому контекстах. Цей процес зумовлений тим, що вказані античні герої постають у свідомості людства як ідеали, еталони, що романтизують та вирізняють сучасного персонажа поміж інших буденних героїв.

У ході дослідження були детально проаналізовані риси, притаманні героям сучасних творів, які отримали найменування завдяки грецьким

божествам. Результати аналізу дають підстави вважати, що зазвичай у якості праобразу обирається позитивний герой, який володіє такими рисами як хоробрість, сила, неосяжна влада, могутність, добродієність, вірність та зовнішня краса.

2.6 Функції міфологем у сучасному публіцистичному дискурсі

Використання міфоніму як засобу стилістичного забарвлення є характерною рисою публіцистичного стилю. Ця думка пояснюється тим, що міфонімічний вираз виступає як стилістично забарвлена номінація завдяки переносу образу міфонімічного героя з вихідного контексту античного міфу у нові умови існування. Безсумнівно, використання міфологеми привертає читацьку увагу, завдяки контрасту міфологічної та сучасної реальностей та зіткненню непорівняних явищ та об'єктів. З погляду лінгвістичного аналізу, міфоніми виступають як багатогранне комплексне явище, оскільки на сьогоднішній день стали міфонімічні сполучення виступають розповсюдженим засобом збагачення та оформлення повсякденного мовлення. Процес інтеграції міфологем у сучасну мову відбувається шляхом їх трансформації у загальні назви.

Цей процес є яскраво представлений у політичному дискурсі. Під час переговорів щодо виходу Великої Британії зі складу ЄС Тереза Мей використовує міфонім *Pandora's Box* для порівняння відстрочки Брекзиту з джерелом численних проблем: *“But her meetings in Europe, her plea on Tuesday, are evidence of the decision she finally took – that almost any entreaties to European leaders are worth it to avoid opening Pandora's Box”* («Але її зустрічі в Європі, її благання у вівторок є свідченням рішення, яке вона нарешті прийняла – що майже будь-які прохання європейських лідерів того варті, щоб не відкривати «скриньку Пандори») [BBC news]. Міфонімічний вираз *Pandora's Box* має

таке значення: “*A process that once begun generates many complicated problems*” («Процес, який колись розпочався, породжує багато складних проблем») [Oxford dictionary].

Таке порівняння зображує негативні наслідки брекзиту, яких голова консервативної партії намагається уникнути. Як відомо, Тереза Мей схилила британський парламент до того, щоб відхилити відстрочку брекзиту, адже затримка цього процесу є справжньою загрозою для країни у вигляді розколу Сполученого Королівства та посилення позиції прихильників незалежності Шотландії і об'єднання Північної Ірландії з Ірландією.

Міфологема *Pandora's Box* є досить частотним, адже доволі часто використовується мовцями у мовленні у різних сферах життя. Наступним прикладом його використання слугує міжнародна справа щодо придбання прав на мобільний додаток Tiktok на території США. Дональд Трамп був схвилюваний широким використанням китайського додатку Tiktok та оголосив підозру про те, що уряд Китаю має можливість отримувати особисту інформацію користувачів з усього світу.

В свою чергу, китайський уряд негативно відреагував на цю пропозицію, говорячи, що придбання компанії Tiktok може призвести до негативних наслідків з боку інших країн, використавши міфонім *Pandora's Box*: “...*the precedent of acquiring a company under the pretense of protecting national security could lead to foreign countries targeting American companies, calling it the opening of a «Pandora's Box»*” («...прецедент придбання компанії під приводом захисту національної безпеки може призвести до того, що іноземні країни націляться на американські компанії, назвавши це відкриттям “скриньки Пандори”») [Washington Post]. Отже, представник китайського уряду використав міфологема *Pandora's Box* для підкреслення того, що придбання мобільного додатку Tiktok на території США призведе до негативних наслідків для Китаю.

Наступним прикладом виступає міфонім *narcissism*, використаний племінницею Дональда Трампа, клінічним психологом Мері Трамп. У своїй

книзі “Too Much and Never Enough: How My Family Created the World’s Most Dangerous Man” авторка використовує наступний міфонімічний вираз для зображення Д. Трампа: “*This is far beyond garden-variety narcissism ... Donald is not simply weak, his ego is a fragile thing that must be bolstered every moment...*” («В нього не звичайний нарцисизм... Дональд не просто слабкий, його еґо – це тендітна річ, яку потрібно підкріплювати щохвилини») [BBC news].

Зазначений приклад ілюструє, що діючий президент Америки потребує надмірної уваги до себе. Міфонім *narcissism* використано вдало для вираження позиції авторки в цьому контексті, адже він має таке значення “too much interest in and admiration for your own physical appearance and or your own abilities” («занадто великий інтерес і захоплення власним зовнішнім виглядом та/або власними здібностями») [Cambridge dictionary]. Це порівняння використано досить доцільно, адже воно вдало характеризує Д. Трампа як особистість.

Яскравим прикладом використання виразу *between the Scylla and Charybdis* у політичному контексті виступає інтерв’ю Б. Джонсона. Міжнародна організація «ВВС» опублікувала статтю з промовою прем’єр-міністра Великобританії, Бориса Джонсона, який в своєму першому великому інтерв’ю передвиборчої кампанії порівняв лідерів лейбористської партії та Брекситу з морськими чудовиськами з грецької міфології: “*I truly believe only I can steer the country between the Scylla and Charybdis of Corbyn and Farage and on to calmer water*” («Я справді вірю, що лише я можу врятувати країну від Сцилли та Харибди Корбіна та Фаража та вивести її на спокійнішу воду») [BBC news].

Харибда в давньогрецькому епосі має значення втілення всепоглинаючої морської безодні, а Сцилла, згідно з Гомером, була морським чудовиськом і жила у печері над морем. Міфонімічний вираз *between the Scylla and Charybdis* має таке значення: “*a situation involving two dangers in which an attempt to avoid one increases the risk from the other*” («ситуація, пов’язана з двома небезпеками, під час якої, спроба уникнути однієї збільшує ризик іншої

небезпеки») [Britannica]. Тобто, Борис Джонсон наголошує, що саме він є найкращим кандидатом поміж своїх суперників на посаду прем'єр-міністра і саме він спроможний врятувати країну від негативних наслідків.

Наступним прикладом вживання міфоніму у політичній сфері є *Trojan horse*. Колишній президент Америки, Д. Трамп, доволі часто вживає у своїх промовах міфологеми. Під час однієї з передвиборчих промов він використав міфонім *Trojan horse* говорячи про свого опонента Джо Байдена: “*Biden is a Trojan horse for socialism...*” («Байден – це Троянський кінь соціалізму»). Міфонімічний вираз *Trojan horse* має таке значення: “*a person or thing that joins and deceives a group or organization in order to attack it from the inside*” («людина або річ, яка приєднується до групи чи організації та обманює її, щоб напасти на неї зсередини») [The Free dictionary by Farlex].

Цей вираз натякає на те, що Америка йде за шляхом капіталізму, в той час як обрання Дж. Байдена у президенти країни може привести до встановлення соціалізму в країні, що безумовно має негативні наслідки для країни та електорату. Більш того, Д. Трамп наводить приклад несподіваних «подарунків», які очікують суспільство – це асоціюються як наповнення Троянського коня – подарунки: “*Biden would raise taxes and energy costs, encourage more undocumented migration, release criminals on the streets and «confiscate your guns»*” («Байден підвищить податки та енергетичні витрати, заохотить більшу міграцію без документів, випустить злочинців на вулицю і “конфіскує зброю”») [OpenDemocracy].

Ще одним яскравим прикладом вживання міфологеми виступає коментар у статті газети “The Washington Post”. В ній йде мова про звернення Д. Трампа, в якому політик розповідає, що розмовляв з Богом про свої успіхи та досягнення та отримав відповідь Бога: “*...Now we're going to have you do it again*» («Зараз ми домовляємося, щоб ти зробив це знову» (став президентом США)).

Автор статті у газеті “The Washington Post” з гумором прокоментував самовпевненість Д. Трампа, використовуючи алюзію на Давньогрецького бога

Зевса та Плути: “*I expect..., perhaps a papier-mâché replica of Trump himself, posing as Zeus hurling thunderbolts across the stage, or, perhaps, Plutus, the Greek god of wealth, tossing gold coins and plastic beads into the roaring crowd*” («Я сподіваюсь на якусь ...можливо, копію пап’є-маше самого Трампа, який позує наче Зевс, що посилає гуркіт грому через сцену, або, можливо, Плут, грецький Бог багатства, що кидає золоті монети та пластмасові намистини в ревучий натовп») [Online etymology Dictionary].

За давньогрецькою міфологією Зевс виступає як “*the greatest of the gods, the god of the sky and the weather, who ruled over human beings and the other gods*” («наймогутніший із богів, бог неба і погоди, який панував над людьми та іншими богами»). Також, порівняння з богом Плутом має таке значення: “*Plutus, in Greek religion, god of abundance or wealth. In Aristophanes’ Plutus he is blind and cannot tell good from evil until his sight is restored*” («Плут, у грецькій релігії, бог достатку чи багатства. У Плути Аристофана він сліпий і не може відрізнити добро від зла, поки його зір не відновиться») [Britannica]. Таким чином, можемо зробити висновок, що автор статті натякає на те, що хоча Трамп і є дуже впливовою фігурою, але іноді він ніби сліпий переходить дозволена межу, прирівнюючи себе до святих.

Наступним прикладом вживання міфоніму у сучасному британському та американському публіцистичному дискурсі виступає бог кохання *Cupid*. У британському щотижневому економічному журналі “*Economist*” зустрічається стаття “*Putin’s arrow*” (Стріла Путіна). У ній Володимира Путіна порівнюють із Купідомом – “*Putin is playing Cupid to America’s ... and Europe’s...*” («Путін грає роль Купідона, посилаючи стрілу в Америку та Європу») [Magazine “*The Economist*”]. Купідон – це бог кохання, який поєднує серця двох людей. На прикладі речення, поданого в газеті ми спостерігаємо процес трансномінації, коли В. Путін порівнюється з Купідомом, адже через свої дії та політику Європа та Америка вирішила об’єднати свої сили проти нього: “*...By seizing Crimea, he has rekindled the love lost between the transatlan*

tic allies” («Захопивши Крим, він знову підкреслив любов, втрачену між трансатлантичними союзниками»).

Тобто, ми бачимо, що головні риси міфологічного бога кохання Купідона перекладаються у сучасність і використовуються для номінації чогось нового, шляхом переносу у нову систему координат – політику.

Також у журналі “The Economist” зустрічаємо статтю про компанію “*Cerberus*” («Цербер»), яка мала назву “*Out of the dog house?*” («Виходить з буди?») [Magazine “Economist”]. У ній йде мова про те, як одна виноробня почала виробляти бананове вино: “*Bacchus goes bananas*”. Завдяки процесу трансномінації ім’я міфологічного бога виноробства Вакха було використано для позначення виноробні. “*Go bananas*” – це ідіома або сленговий вираз, що має значення “*to become extremely angry or excited*”, тобто «божеволіти, ставати дуже злим або бути надмірно захопленим» [Oxford dictionary].

Цей вираз використаний у прямому та переносному значенні, адже, по-перше, виноробня виготовляє вино з бананів. По-друге, у цьому контексті актуалізується і друге значення «божеволіти», оскільки за класичною технологією виноробства вино виробляється не з бананів, а з винограду. Отже, вживання міфонімів у мові дає можливість схарактеризувати людину або предмет порівнюючи з героєм античного світу або протиставляючи йому.

Таким чином, виконаний аналіз доводить, що фразеологізми та вільні лексеми з міфонімічними компонентами мають мультимодальний характер, завдяки якому ми досліджує міфологеми з різних аспектів. Проведене дослідження дає можливість стверджувати, що велика кількість розмовних та ідіоматичних виразів мають міфологічне походження.

В рамках проведеного аналізу встановлено, що особливістю використання міфонімічних виразів у політичних контекстах є принцип апперцепції, який впливає на сприйняття античних міфонімів, використаних у сучасному контексті, на основі минулого досвіду. Наступною особливістю виступає процес переносу певного образу на новий денотат, що відбувається за рахунок актуалізації однієї з когнітивних ознак вихідного імені завдяки

метафоричній близькості референтів. Виявлено, що міфологеми у публіцистичному контексті знаходять своє значення лише при встановленні їх зв'язку з об'єктами дійсності у сучасному контексті. Сутнісною рисою міфологем є те, що вони виступають у якості уламків міфів, які характеризуються наявністю певної риси міфологічного героя.

Отже, проведений аналіз демонструє існуючу в сучасній мові тенденцію до використання міфонімів у політичному дискурсі. В рамках політичної лінгвістики та медіалінгвістики інтерес представляє міфологічна складова сучасної суспільної свідомості, метафоричні механізми породження, актуалізації міфологем у політичних промовах та вплив використання на масову свідомість суспільства. Це може бути пояснено тим, що міфонімічні вирази апелюють до культурної пам'яті народу та виступають принципом апперцептивного сприйняття, тому сучасний контекст стає більш актуальним завдяки використанню міфологем.

ВИСНОВКИ

Упродовж ХХ ст. спостерігається зростання інтересу до міфонімів у сучасній англійській мовознавстві та особливостей їх використання у різних сферах людського життя. У ході аналізу було проаналізовано, що міфологічна культура залишила значний відбиток на розвитку сучасної лінгвокультури, не зникнувши безслідно. Колективна свідомість формується за допомогою міфологічного мислення, в основу якого покладені міфологічні образи. Ці концепти виконують роль «лейтмотиву» та експлікуються на сучасність. Таким чином, суспільство сприймає навколишній світ крізь призму міфологічної картини світу.

В рамках нашого дослідження взято за основу таке визначення міфоніму як «іменування людей, тварин, рослин, народів, географічних і космографічних об'єктів, різних предметів і т.п., які насправді ніколи не існували». Проведене дослідження продемонструвало існуючу в сучасній мові тенденцію до використання міфологем та надання їм вторинної номінації. Це може бути пояснено тим, що образність міфологем веде до смислового збагачення мови. Наприклад, ім'я античного бога сили *Hercules* виикористовують для номінації небесного сузір'я “*Hercules*” та головного герою *Hercule Poirot* серії детективів Агати Крісті.

Як продемонструвало наше дослідження, міфоніми відтворюють процес переносу певного образу з одного предмета на інший, завдяки метафоричній близькості референтів. Тож, для встановлення зв'язку денотату міфонімічного виразу з його референтом у сучасному контексті і розуміння міфонімічного порівняння, необхідно знати походження міфологеми. Ця думка пов'язана з такою особливістю міфонімів як алюзивність. Наприклад, американський шатл, який є багаторазовим транспортним космічним кораблем НАСА має назву “*Atlantis*”, яка метафорично пов'язана з міфологічними уявленнями про Атлантів, які поєднували небосхил і землю.

Аналіз матеріалу дозволяє стверджувати, що під час процесу трансномінації часто відбувається розширення значення, при якому слово через вживання в різних контекстах іноді набуває нових значень. Внаслідок цього в сучасній англійській мові виникають нові лексико-семантичні варіанти міфонімів.

Також, міфологеми можуть переходити з розряду власних назв до загальних. Процес деонімізації міфонімічних виразів продемонстрував формування великої кількості лексем міфонімічного походження. Керуючись принципом апперцепції ми простежили на прикладі використання міфонімів у сучасних контекстах, коли сучасна ситуація, осмислюється крізь призму минулого досвіду – міфічних сюжетів, які є культурною пам'яттю соціуму.

В ході нашого аналізу було виділено такі основні функції міфологічних компонентів як конотативна, символічна, ретроспективна та асоціативна. Виконаний аналіз продемонстрував, що вищезазначені функції забезпечують формування певного світосприйняття сучасності на тлі міфологічного минулого. Внаслідок цього, міфонімічні вирази становлять праобрази та мета-сюжети, які апелюють до минулого та актуалізують своє значення. В роботі окреслено такі головні риси міфонімів як відсутність фабульності, ретроспективність переривчастість, «згорнута сюжетність» та алюзивність.

Продуктивними способами словотвору міфологем є: префіксація, суфіксація, конверсія, семантична деривація, осново-складання. Застосування квантитативного методу дало змогу встановити, що суфіксальний спосіб слвотвору є найпродуктивнішим, який складає 65,1%, друге місце посідає засоби осново-складання – 19,95% та семантична деривація – 20% із 105 одиниць досліджуваного матеріалу. Трете місце займає спосіб префіксації, який складає 6,3% від всього обсягу матеріалу. Далі, два міфонімічні вирази утворені за допомогою префіксації та суфіксації, це становить 2,1% від загальної кількості прикладів.

Аналіз найбільш частотновживаних міфологем *Neptune*, *Penelope*, *Venusm Apollo*, *Achilles*, *Persephone*, *Cupid*, *Prometheus*, *Zeus*, *Hercules* дозволив

встановити, що зазвичай вони функціонують у академічному, неакадемічному, художньому контекстах. Цей процес зумовлений тим, що вказані античні герої постають у свідомості людства як ідеали, еталони, що романтизують та вирізняють сучасного персонажа поміж інших буденних героїв.

Проведений аналіз демонструє існуючу в сучасній мові тенденцію до використання міфонімів у політичному дискурсі. Ця особливість пояснюється тим, що перенос певного міфологічного образу на новий денотат відбувається за рахунок актуалізації однієї з когнітивних ознак вихідного імені завдяки метафоричній близькості референтів, що надає певного забарвлення сучасному контексту. Таким чином, це сприяє актуалізації міфологем у політичних промовах та впливає на колективну свідомість суспільства.

Отримані результати дослідження демонструють те, що англійська мова має велику кількість ідіоматичних виразів, які мають міфологічне походження. Міфологія залишила значний слід та культурний пласт не тільки в історії людства, а у свідомості та мові. Спостерігається збільшення кількості міфологем у сучасній англійській мові, завдяки їхньому трансномінативному потенціалу. Кількість вживання також обумовлюється зверненням до культурної пам'яті, колективного несвідомого народу. Цей висновок доводить мультимодальний характер міфонімів, завдяки якому **перспективним вважаємо наукові розвідки** міфонімічних виразів з різних аспектів у контексті медицини, юриспруденції та художньому дискурсі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абыякая О. В. Мифологическая лексика русского языка в лингвокультурологическом аспекте и принципы ее лексикографического описания : дисс. ... канд. филол. наук : 10. 02. 04. Санкт-Петербург, 2004. 195 с.
2. Антонян Ю. М. Миф и вечность. Москва : Логос, 2001. 464 с.
3. Бабушкин А. П. Типы концептов в лексико-фразеологической семантике языка, их личностная и национальная специфика : дисс. ... д-ра филол. наук : 10.02.04. Воронеж, 1997. 330 с.
4. Білецький А. А. Лексикологія та теорія мовознавства : ономастика. Київ : Вид. Київ. ун-ту, 1972. 45 с.
5. Венгранович М. А. Экстралингвистическая обусловленность лингвистической специфики фольклорного текста : автореф. дис. ... д-ра филол. наук: 10.01.02. Москва, 2006. 17 с.
6. Вежбицкая А. М. Культурно обусловленные сценарии и их когнитивный статус. Москва : Институт языкознания АН СССР, 1990. 90 с.
7. Воркачев С. Г. Методологические основания лингвоконцептологии. *Теоретическая и прикладная лингвистика. Аспекты метакоммуникативной деятельности*. Воронеж, 2002. Вып. 3. С. 79–95.
8. Воркачев С. Г. К апологии лингвокультурного концепта. *Studia selecta: избранные работы по теории лингвокультурного концепта*. Волгоград : Парадигма, 2013. 17 с.
9. Гербарт И. Ф. Избранные педагогические сочинения. Москва :

Учпедгиз. 1940. Т.1. 292 с.

10. Голубкова Е. Е. Семантика и функционирование прецедентных имен сказочных персонажей с когнитивной точки зрения. *Когнитивные исследования языка: сборник научных трудов*. Москва, 2016. Вып. XXIV. Личность. Язык. Сознание. С. 198–206.

11. Дмитриенко М. В. Мифологема «поэт» и ее концептуальные модели в русском поэтическом дискурсе XIX – XX вв. *Вестник Челябинского государственного университета*. Челябинск, 2009. Вып. 27. С. 29–33.

12. Зубко Г. В. Миф: взгляд на Мироздание. Москва: Университетская книга, 2008. 360 с.

13. Казакова Т. А. Мифонимы как особый класс имен в аспекте перевода. *Актуальные проблемы переводоведения*. 2013. URL: <http://phil.spbu.ru/rabochaya/konferenciya2013tezisy/1..doc/view> (дата звернення: 01.09.21).

14. Казакова Т. А. Художественный перевод. Теория и практика. Санкт-Петербург: ИнЪязиздат, 2006. 535 с.

15. Калінкін В. М. Поетика оніма. Донецьк: Південний схід, 1999. 408 с.

16. Калінкін В. М. Теоретичні основи поетичної ономастики: автореф. дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.15. Київ, 2000. 35 с.

17. Карпенко Ю. О. Антична міфологія як поетична зброя. *Записки з ономастики*. Одеса: Астропринт, 2002. Вып. 6. С. 93–108.

18. Касевич В. Б. О когнитивной лингвистике. *Общее языкознание и теория грамматики*. Санкт-Петербург: ИнЪязиздат, 1998. С. 34–89.

19. Кереньи К., Юнг К. Г. Введение в сущность мифологии. Москва: ЗАО “Совершенство” – “Port-Royal”, 1997. 58 с.

20. Коларовичова Л. Антропонимы и мифонимы как прецедентные имена в современной русской публицистике. Масариков университет, Прага: 2009. 23 с.

21. Кононова О. А. Отображение религиозно-мифологических

представлений лексико-фразеологическими средствами в языковой картине мира немецкого языка : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.01.04. Москва, 2001. 213 с.

22. Коновалова Н. И. Мифологема як свернутый сакральный текст. *Политическая лингвистика*. Екатеринбург : Уральский государственный педагогический университет, 2013. Вып. 4. С. 209–215.

23. Кононова И. В. Проблема выявления структуры этических концептов (на материале английского языка). *Языковые коммуникации в системе социально-культурной деятельности*: материалы научн.-практ. конф. (16-17 мая 2005 г. Самара). Самара, 2005. С. 201–208.

24. Корнилов О. А. Языковые картины мира как производные национальных менталитетов. Москва : ЧеРо, 2003. с. 52–53.

25. Кочерган М. П. Зіставне мовознавство і проблема мовних картин світу. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. Вип. 5. С. 14–16.

26. Кубрякова Е. С. Начальные этапы становления когнитивизма: лингвистика – психология – когнитивная наука. *Вопросы языкознания*. Москва, 1994. Вып. № 4. С. 34–47.

27. Кудрявцева А. А. Особенности сочетаемости мифонимов, перешедших в имена нарицательные. *Ученые записки Забайкальского государственного университета*. Чита, 2011. Вып. № 2 (37). С. 67–70.

28. Кун Н. А. Легенды и мифы Давней Греции. Москва : Высшая школа, 2015. 340 с.

29. Кучешева И. Л. Имена собственные как термины в подязыке английской лингвокультуры : автореф. дис. ... канд. фил. наук : 10.02.04. Омск, 2012. 20 с.

30. Кучешева И. Л. Лингвокультурная специфика терминов-мифонимов (на материале английского языка). *Омский научный вестник*. Омск, 2012. Вып. 5 (112). С. 152–154.

31. Кучешева И. Л. Анализ топонимов и антропонимов в составе

мифонимов біблейського походження через призму лінгвокультурології (на матеріалі англійського і німецького мов). *Вісник Північного (Арктичного) федерального університету*. Серія : «Гуманитарні і соціальні науки». Омськ, 2017. Вип. 3. С. 118–125.

32. Левченко О. П. Фразеологічна символіка : лінгвокультурологічний аспект. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. 352 с.

33. Лосев А. В. Діалектика міфа. Москва : Мысль, 2001. 600 с.

34. Лосев А. Ф. Мифологія греків і римлян. Москва : Мысль, 1996. 211 с.

35. Лукаш Г. П. Актуальні питання української конотоніміки. Київ : Промінь, 2011. 448 с.

36. Маковский М. М. Сравнительный словарь мифологической символики в индоевропейских языках. Москва : Гуманит. центр «ВЛАДОС», 1996. 415 с.

37. Мурясов Р. З. Мифонимы в системе языка. *Вісник Башкирського університету*. Уфа, 2015. Т. 20. Вип. 3. С. 952–956.

38. Метелинский Е. М. Поэтика мифа. Москва : Наука, 1976. 13 с.

39. Питина С. А. Концепты мифологического мышления как составляющая концептосферы национальной картины мира : дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.04. Челябинск, 2002. 364 с.

40. Петрова Е. С. Пределы структурно-семантического развёртывания антропонимов в современном английском языке : дис. ... канд. фил. наук : 10.02.04. Ленинград, 1985. с. 70–71.

41. Пиаже Ж. Генетический аспект языка и мышления. Психолінгвістика. Москва : Мысль, 1984. С. 190–192.

42. Подольска Н. В. Словарь русской ономастической терминологии. Москва : Наука, 1978. 198 с.

43. Подольская Н. В. Словарь русской ономастической теории. Москва : Наука, 1988. 30 с.

44. Попова Н. С. Когнитивная метафора в концептосфере языка.

Связи языковых единиц в системе и реализации. Когнитивный аспект. Тамбов, 1999. Вып. 2. С. 128–134.

45. Постовалова В. И. Язык как деятельность: Опыт интерпретации концепции В. Гумбольдта. Москва : Наука, 1982. 222 с.

46. Рубцова С. Ю. Английские прецедентные имена с отрицательными оценочными значениями в аспекте перевода. *Университетское переводоведение: материалы VI Международной научной конференции по переводоведению «Федеровские чтения».* (г. Санкт-Петербург, 21-23 октября 2004 г). Санкт-Петербург, 2005. Вып. 6. С. 354–363.

47. Рубцова С. Ю. Английские прецедентные имена с положительными оценочными значениями в аспекте перевода. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Филология. Востоковедение. Журналистика.* Санкт-Петербург, 2011. Серия 9. Вып. 1. С. 152–185.

48. Рубцова С. Ю. Имена героев античных мифов и мифических животных в английских идиомах и крылатых фразах (некоторые проблемы перевода). *Вестник Санкт-Петербургского университета. Язык и литература.* Санкт-Петербург, 2007. Вып. 1. Ч. 2. С. 103–113.

49. Сапожникова Л. М. Типы первичной ономастической номинации при актуализации реалионимов и мифонимов. *Вестник Тверского государственного университета. Серия «Филология».* Тверь, 2017. № 2. С. 139–145.

50. Смирнов А. В. Языковая картина мира английской народной сказки в системе имени существительного. *Вестник Санкт-Петербургского университета.* Санкт-Петербург, 2005. Серия 9. Вып. 3. С. 77–86.

51. Степанов Ю. С. Константы. Словарь русской литературы. Опыт исследования. Москва : Школа «Языки русской культуры», 1997. 38 с.

52. Суперанська А. В. Общая теория имени собственного. Москва : Наука, 1973. 368 с.

53. Ченки А. Семантика в когнитивной лингвистике. *Фундаментальные направления современной американской лингвистики*. Москва, 1997. С. 340–369.
54. Чубина Е. А. К вопросу об использовании мифонимов в названиях объектов сферы туризма. Москва, 2012. Вып. № 2. С. 52–56.
55. Ясь О. В. Міф історичний. *Енциклопедія історії України*. Київ : В-во «Наукова думка», 2009. Т. 6: ЛаМі. 790 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Mif_istorychny (дата звернення : 17.09.2021).
56. Хоружий С. С. Философский символизм. *Человек и мир в философии символизма*. Санкт-Петербург : РХГИ, 1996. с. 41-42.
57. Юнг К. Г. Душа і міф : шість архетипів [пер. з англ.]. Київ : Державна бібліотека України для юнацтва, 1996. 384 с.
58. Allardice P. *Myths, gods and fantasy: a sourcebook*. Bridport, Dorset : Prism Press, 1990. 30 p.
59. Cary H. B., Helzer, S. C. *Modern Welding Technology*. *Upper Saddle River*. New Jersey, 2005. P. 677–681.
60. Chalmers A. What is this thing called science? *The General Science*. Milton Keynes, 1980. p. 1–120.
61. Evans V. *The Handbook of Cognitive Science. Psychology. Cognitive Psychology*. Oxford : Oxford University Press, 2017. 1334 p.
62. Fauconnier G. *Mental spaces: aspects of meaning construction in natural language*. Cambridge : Cambridge University Press, 1994. 190 p.
63. Fauconnier G., Turner M. *Mental spaces: conceptual integration networks. Cognitive linguistics: basic readings*. Berlin, 2006. P. 303–371.
64. Fillmore Ch. *Frame semantics. In Geeraerts*. Stanford, 2006. P. 373–400.
65. Fowles J. *The magus. Chapter 1*. London : Pan Books Ltd., 1988. 600 p.

66. Goldberg A. E. *Constructions. A Construction Grammar Approach to Argument Structure*. Chicago : University Of Chicago Press, 1995. P. 54–55.
67. Graham W. *Archaeologist at large*. London : B T Batsford Ltd., 1991. 200 p.
68. Jackendoff R. *Conceptual Semantics. Meaning and Mental Representations*. Bloomington, 1988. P. 81–98.
69. Janet. N. *Death of a Partner*. London : Constable & Company Ltd., 1991. 130 p.
70. Jones. J. *Dostoevsky*. Oxford : Clarendon Press, 1983. 365 p.
71. Keats, D. J. *Underwater Wet Welding – A Welder’s Mate*. Leicestershire : Speciality Welds Ltd, 2005. 300 p.
72. Lakoff G. *The contemporary theory of metaphor. Metaphor and thought*. New York : Cambridge University Press, 1993. 245 p.
73. Langacker R. W. *Concept, image and symbol: The cognitive basis of grammar*. Berlin : Mouton de Gruyter, 1991. 395 p.
74. Langacker R. *Foundations of cognitive grammar. In 2 volumes. Vol. 1*. Stanford : Stanford Univ. Press, 1987. 516 p.
75. Lawson J. *A ballet maker’s handbook*. London : A&C Black (Pubs) Ltd., 1991. 54 p.
76. Levi Bruhl L. *The Primitive mentality. Collective unconscious*. London, 2012. Vol. 62. Issue 2. 39 p.
77. Logan K. *Paganism and the occult. A Manifesto for Christian Action*. Eastbourne, 1988. P. 79–178.
78. Macgregor M, Surrey R. *Wilder’s wilderness*. London : Harlequin Mills & Boon Ltd., 1993. 250 p.
79. Nefedova L. A., Deulin D. A. *The role of individual author’s worldview in mythonims creation. Russian Linguistic Bulletin*. Chelyabinsk, 2017. № 2 (10). P. 26–29.
80. Patrick M. *Exploring the night sky with binoculars*. Cambridge : CUP, 1990. 155 p.

81. Plokhy S.M. Historical Debates and Territorial Claims: *Cossack Mythology in the Russian-Ukrainian Border Dispute*. London, 1994. Vol. 1. P. 15–20.
82. Robertson M. A shorter history of Greek art. *Greek Sculptures*. Cambridge, 1992. P. 1–89.
83. Talmy L. Relating language to other cognitive systems: An overview. *Cognitive Semantics 1*. New York, 2015. P. 1–44.
84. Taylor John R. *Cognitive Grammar*. Oxford : Oxford University Press, 2002. 621 p.
85. Whitrow, G J. Time in history. *The evolution of our general awareness of time and temporal perspective*. Oxford, 1990. P. 119–120.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

86. Галузевий портал. URL: <https://company.unipack.ru/18856> (дата звернення : 01.05.21).
87. Мифы и легенды народов мира. URL: <http://www.legendami.ru/bod/greece/greece85.htm> (дата звернення : 01.09.21).
88. Словник античної міфології. URL: <http://litopys.org.ua/slovmith/slov03.htm> (дата звернення : 17.09.2021)
89. Фразеологічний довідник URL: <https://dovidka.biz.ua> (дата звернення : 15.07.21).
90. Фразеологічний словник. URL: <https://phraseology.academic.ru/11395/> (дата звернення : 30.07.21).
91. British Council corpora. URL: <https://www.english-corpora.org/iweb>. (accessed from : 17.09.21).
92. Cambridge dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/ru/> (accessed : 17.09.21).

93. Collins dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com> (accessed : 20.09.21).
94. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com> (accessed : 03.09.21).
95. Etymology dictionary. URL: <https://www.etymonline.com> (accessed : 12.08.21).
96. Idioms Online. URL: <https://www.idioms.online> (accessed : 05.05.21).
97. Oxford dictionary. URL: <https://en.oxforddictionaries.com> (accessed : 10.08.21).
98. The Free dictionary by Farlex. URL: <https://www.thefreedictionary.com> (accessed : 01.10.21).
99. The Free Dictionary. URL: <https://www.thefreedictionary.com> (accessed : 17.10.21).
100. Thesaurus dictionary. URL: <https://www.dictionary.com> (accessed : 17.10.21).
101. World Wide Words. URL: <http://www.worldwidewords.org/weirdwords/ww-sis1.htm> (accessed : 25.10.21).

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

102. Легенды и мифы о созвездиях. URL: <http://www.prao.ru/Constellations/mif/gerkules.html> (дата звернення : 04.09.21)
103. BBC news. URL: <https://www.bbc.com/news> (accessed : 19.10.21).
104. Daily Telegraph. URL: <https://www.telegraph.co.uk> (accessed : 01.08.21).
105. The Guardian, Arts material. URL: <https://www.theguardian.com/artanddesign/art> (accessed : 10.08.21).

106. Magazine “Economist”. URL: <https://www.economist.com> (accessed : 01.05.21).
107. Magazine “Mirror UK”. URL: <https://www.mirror.co.uk> (accessed : 17.10.21).
108. OpenDemocracy. URL: <https://www.opendemocracy.net/ru/> (accessed : 27.04.21).
109. Pegasus Airlines. URL: <https://www.flypgs.com/en/useful-info/info-about-flights/general-rules> (accessed : 25.08.21).
110. Radio Fox News. URL: <https://radio.foxnews.com> (accessed : 19.05.21).
111. The Art Newspaper. URL: <https://www.theartnewspaper.com> (accessed : 05.09.21).
112. Washington Post URL: <https://www.washingtonpost.com> (accessed : 27.10.21).

ДОДАТОК А

Приклад міфонуіму	Способи словотвору				
	суфіксац ія	префікса ція	конвер сія	семантич на деривація	осново- складання
1. Aphrodite				+	
2. aphrodisia	+				
3. aphrodisiac	+				
4. aphrodisiacal	+				
5. aurora				+	
6. amour				+	
7. amour-propre					+
8. amourette	+				
9. furia				+	
10.furious	+				
11.furiosity	+				
12. furiously	+				
13. titan				+	
14.titanic	+				
15.titanate	+				
16.titania	+				
17.titanesque	+				
18.titaness				+	
19.fortune				+	
20.unfortunate		+			
21.fortunateness	+				
22.fortunately	+				
23.fortuitously	+				
24.fortuitousness	+				
25.fortuneless	+				

26.misfortune		+			
27.fortunetelling					+
28.Fortune-teller					+
29.fortuitous	+				
30.narcissus				+	
31.narcissism	+				
32.narcissist	+				
33.narcissistic	+				
34.martian	+				
35.martial	+				
36.March	+				
37.martialism	+				
38.martianologist					+
39.martially	+				
40.marsokhod					+
41. Hercules				+	
42.herculean	+				
43.Hercules-club					+
44.Herculesses	+				
45.hypnotize	+				
46.hypnotizing	+				
47.hypnotyzed	+				
48.hypnotic	+				
49.hypnosis	+				
50.hypnotism	+				
51.hypnotizable	+				
52.hypnotizability					+
53.rehypnotize		+			
54.rehypnotized	+	+			

55.rehypnotizing	+	+			
56.hypnos				+	
57.hypnotherapy					+
58.hypnotist	+				
59.hypnagogic	+				
60.hypnagogue					+
61.hypnoanalysis					+
62.hypnesthesia					+
63.hypnobirthing					+
64.hypnodrama					+
65.hypnogenesis					+
66.hypnogenic					+
67.tantalise	+				
68.tantalization	+				
69.tantalizer	+				
70.untantalized		+			
71.tantalizing	+				
72.tantalate	+				
73.tantalic	+				
74.tantalous	+				
75.tantalum	+				
76. Tantalus				+	
77.satyr				+	
78.satyriasis	+				
79.Saturday					+
80.Saturday-night					+
81.Saturn				+	
82.saturnalia	+				
83.saturnine	+				

84.saturnian	+				
85.saturnism	+				
86.sanurniid	+				
87.satyric	+				
88.satyrlike					+
89.satire	+				
90.satyromaniac					+
91.satyrisk	+				
92.Satyricon	+				
93. Penelope				+	
94. penelopize	+				
95. atlant				+	
96.Atlanta				+	
97.atlantal	+				
98.atlantes				+	
99.atlantean	+				
100. Atlantic				+	
101. Atlantis				+	
102. atlantad	+				
103. Apollo				+	
104. apollonian	+				
105. Apollonius	+				
ВСЬОГО:	62	6	0	20	19

SUMMARY

The presented paper is dedicated to analysis of typical mythonyms' features, their extrapolation of mythological features to a new lingual situation and estimation of the transnominative potential of the mythonyms in Modern English.

The object of the work can be defined as the the English language mythonyms.

The main aim of the paper consists in investigation of English language mythonyms and establishment of their features of functioning in Modern English language. It determined the accomplishment of such objectives as:

- to outline the characteristics and functions of mythologems;
- to investigate the features of cognitive rethinking of mythonymic units;
- to highlight the specifics of the functioning of mythonimic phrases in Modern English.

The definitions of a “myth” and “mythonym” are offered in the work. The main peculiarities of mythologems are: the lack of plot, retrospective, allusiveness and discontinuity; The main functions of mythonyms are connotative, symbolic, retrospective and associative. The performed analysis showed that cognitive basis of mythonym use consists in the metaphorical resemblance of their features with the traits of a certain life situation. Frequent use of mythonyms is therefore explained by their ability to extrapolate mythological features to a new lingual situation. The study identifies the basic principles of the transnomination process, which points to the connection of the mythonyms with the cultural memory of the people, mentality and the collective unconscious.

Key-words: *mythonym, cognitive aspect, transnomination, transnominative potential, phraseological unit with mythonymic component*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, _____ Карасевич Ганна Олександрівна _____,
студент(ка) 2 курсу магістратури, форми навчання _____ денної _____,
факультету іноземної філології _____, спеціальність 035 Філологія _____,
освітньо-професійна програма мова і література (англійська) _____, адреса
електронної пошти karasevicanna24@gmail.com _____,

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему
«ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІФОНІМІВ У СУЧАСНІЙ
АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ _____»
відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що
визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких
ознайомлений/ознайомена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія
роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність
критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за
допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі
даних цієї системи.

Дата _____ Підпис _____ Карасевич Ганна Олександрівна _____